

kada je otvoren Centar NATO-Rusija za informisanje, savetovanje i obuku (NATO-Russia Information, Consultation and Training Centre) za preobuku vojnog osoblja planiranog za odlazak ili već odstranjenog iz oružanih snaga Ruske Federacije. Ovaj centar koji finansijski potpomaže NATO, radi na prostorima šest ruskih vojnih okruga organizujući kurseve obuke, obučavanja instruktora i sastanke stručnjaka za tekuća pitanja. U nadležnosti Centra su i opsežne web stranice koje sadrže široki niz praktičnih informacija namenjenih odstranjenom vojnom osoblju. Rad Centra predstavlja konkretan i praktičan primer saradnje između NATO-a i ruskog Ministarstva odbrane.

U okviru Godišnjih ciljnih planova NATO-Ukrajina (NATO-Ukraine Annual Target Plans) realizuju se posebne aktivnosti na području privredne saradnje. One obuhvataju sastanke Zajedničke radne grupe za privrednu bezbednost (Joint Working Group on Economic Security), obuku u ekonomskim aspektima donošenja i realizacije budžeta odbrane budžeta, razmene u restruktuisanju odbrambenih industrija i socijalna pitanja koja se odnose na reformu odbrane. Takođe su organizovana redovna savetovanja o opštoj privrednoj politici i o strukturnim i makroekonomskim pravcima razvoja u Ukrajini.

Od 1999. godine, NATO je finansirao obuku prekvalifikacije u više gradova u Ukrajini, što je olakšavalo učenje stranih jezika i tehnika upravljanja za oko sto bivših ukrajinskih vojnih oficira godišnje. Ovaj program iznedrio je konkretne rezultate i uveliko pomogao u procesu reintegracije bivšeg vojnog osoblja.

Opsežni programi prekvalifikacije demobilisanog vojnog osoblja i prenamena vojnih baza u jugoistočnoj Evropi takođe su pod nadležnošću Privredne uprave za odbranu i bezbednost. NATO je u okviru Pakta za stabilnost za Jugoistočnu Evropu (Stability Pact for South Eastern Europe) preuzeo rukovodeću ulogu u ovim pitanjima. Uz pomoć grupa stručnjaka iz NATO-a i partnerskih zemalja pod rukovodstvom Privredne uprave za odbranu i bezbednost NATO je pomogao nizu zemalja savetima za razvoj pogodnog programa transformacije prilagođene njihovim potrebama. Ove grupe pružaju ekspertizu, tehničku pomoć i preporuke koje se zasnivaju na opštem iskustvu, a uzimaju u obzir specifične okolnosti sa kojima se susreću dotične zemlje. Rad NATO-a na ovom području znatno doprinosi teškom procesu odbrambene reforme i konverzije u regionu. Nacrti odbrambene reforme izrađeni uz pomoć NATO-a, pokazali su svoju vrednost kao modeli za realizaciju projekta.

III. DEO

CIVILNE I VOJNE STRUKTURE¹ NATO-A

POGLAVLJE **7**: Civilna organizacija i strukture

POGLAVLJE **8**: Glavni zadaci Međunarodnog osoblja

POGLAVLJE **9**: Vojna organizacija i strukture

POGLAVLJE **10**: Glavni zadaci Međunarodnog vojnog osoblja

POGLAVLJE **11**: Specijalizovane organizacije i agencije

POGLAVLJE **12**: Glavni odbori i politička tela NATO-a

1 Sledeća poglavlja opisuju civilnu i vojnu organizaciju NATO-a i glavne strukture. S obzirom na reforme Međunarodnog osoblja i Međunarodnog vojnog osoblja, koje su u toku detaljnije i svežije informacije koje obuhvataju i organizacione sheme mogu se pronaći na web stranicama NATO-a (www.nato.int)

POGLAVLJE 7

CIVILNA ORGANIZACIJA I STRUKTURE

Glavno sedište NATO-a (NATO Headquarters) u Briselu (Belgija) je "politički štab" Saveza koji svoje zadatke obavlja uz podršku Međunarodnog osoblja i Međunarodnog vojnog osoblja. Nacionalne delegacije zemalja članica, kancelarije za vezu ili diplomatske misije zemalja partnera, takođe su smeštene u glavnom sedištu NATO-a.

Kada odlučivanje zemalja članica zadire u vojna pitanja NATO raspolaže vojnom infrastrukturu i znanjem kako bi efikasno odgovorio na njihove zahteve. Vojni odbor predlaže mere koje su potrebne za zajedničku odbranu evroatlantskog područja i daje smernice dvojici NATO-ovih strateških komandanata, Vrhovnom savezničkom komandantu za operacije (Supreme Allied Commander Operations) sa sedištem u Monsu (Belgija) i Vrhovnom savezničkom komandantu za transformaciju (Supreme Allied Commander Transformation) sa sedištem u Norfolku (Virginia, Sjedinjene Američke Države). Vojnom odboru pruža podršku Međunarodno vojno osoblje smešteno u glavnom sedištu NATO-a i ima sličnu ulogu koju ima Međunarodno osoblje za Severnoatlantski savet.

U glavnom sedištu NATO-a s punim radnim vremenom zaposleno je više od 4.000 ljudi. Od tog broja, nešto više od polovine čine članovi nacionalnih delegacija zemalja članica i zaposleni u nacionalnim vojnim delegacijama u NATO-u. Oko 1.200 civila zaposleno je u Međunarodnom osoblju (obuhvatajući agencije i ostala tela NATO-a) a nešto više od 500 radi u Međunarodnom vojnom osoblju među kojima i blizu 100 civilnih lica. Članove partnerskih misija pri NATO-u čini oko 400 zaposlenih. Vojno osoblje koje radi za NATO širom sveta, uključujući i NATO agencije sa sedištem van Brisela sa civilima koji su zaposleni u vojnim komandama u NATO-u, sačinjava oko 5.000 ljudi.

Nacionalne delegacije

Nacionalne delegacije svake zemlje članice imaju status ambasada, na čelu sa ambasadorom (o kojem se govori kao o stalnom predstavniku), koji radi na osnovu uputstava svoje zemlje i izveštava je o radu u Briselu. Osoblje nacionalnih predstavništava čine civilna lica iz ministarstava spoljnih poslova i ostalih merodavnih ministarstava koji u NATO-u predstavljaju svoje zemlje.

Kancelarije za vezu zemalja partnera su diplomatske misije na čelu sa

ambasadorom ili šefom misije, koji odgovora za komunikaciju sa NATO-om.

Generalni sekretar

Generalni sekretar ima trostruku ulogu: prvo i najvažnije, on je predsedavajući Severnoatlantskog saveta, Odbora za planiranje odbrane i Grupe za nuklearno planiranje kao i Evroatlantskog saveta za partnerstvo, Saveta NATO-Rusija, Komisije NATO-Ukrajina i Grupe za mediteransku saradnju (Mediterranean Cooperation Group). Kao drugo, on je glavni portparol Saveza i predstavnik Saveza u javnosti u ime zemalja članica predstavljajući njihove zajedničke stavove o političkim pitanjima. Kao treće, on je viši izvršni oficir Međunarodnog osoblja NATO-a odgovoran za kontakte sa osobljem kao i za kontrolu njihovog rada.

Generalnog sekretara biraju vlade članice sa početnim četvorogodišnjim mandatom. Kao međunarodni državnik s ministarskim iskustvom u vladi neke od zemalja članica, on u Savezu olakšava donošenje odluka i predvodi i vodi postupak odlučivanja putem konsenzusa. Takođe, može da predlaže dnevni red i ovlašćen je za funkciju posrednika u slučaju nesuglasica između zemalja članica uz uvažavanje osnovnog principa po kojem konačnu reč imaju jedino same vlade članice.

Kao viši predstavnik organizacije saveta, Generalni sekretar zastupa je i u javnosti, u odnosima sa ostalim organizacijama, sa vladama zemalja nečlanica i sa međunarodnim medijima.

Generalnom sekretaru pomaže Zamenik generalnog sekretara (Deputy Secretary General) koji ga u odsutnosti zamenjuje. Zamenik generalnog sekretara je predsedavajući određenog broja viših odbora, odbora, ad hoc i radnih grupa.

Međunarodno osoblje

Međunarodno osoblje je savetodavno i upravno telo koje na različitim nivoima podržava rad nacionalnih predstavništava u glavnom sedištu NATO-a. Ono sledi odluke NATO-ovih tela i podržava postupke odlučivanja konsenzusom. Sastavljeno je od zaposlenih iz zemalja članica koje direktno zapošljava NATO ili ih delegiraju vlade zemalja članica.

POGLAVLJE 8

GLAVNI ZADACI MEĐUNARODNOG OSOBLJA

S obzirom na promjenjivo bezbednosno okruženje, NATO lideri neprekidno revidiraju strukturu organizacije Međunarodnog osoblja, inače sastavljene od raznih struktura, odeljenja i nezavisnih kancelarija kako bi ona što više odgovarala novim misijama, prioritetima i potrebama Saveza. Otud je proces restrukturiranja jedna od stalnih osobina Organizacije.

Restrukturiranje objašnjava zašto ovaj priručnik nudi objašnjenja o zadacima koje mora da ispunjava Međunarodno osoblje, a ne detaljni opis odgovornosti raznih struktura, odeljenja i nezavisnih kancelarija od kojih se sastoji Međunarodno osoblje. Najnovije organizacione sheme i objašnjenja mogu se naći na web stranicama NATO-a, zajedno s najnovijom verzijom prikaza strukture Međunarodnog vojnog osoblja i vojnih komadnih struktura.

Kao prvo, važno je naglasiti da se osnovni zadatak Međunarodnog osoblja sastoji u pružanju saveta, instrukcija i administrativne podrške nacionalnim delegacijama u glavnom sedištu NATO-a. Kao drugo, sa organizacione tačke gledišta valja napomenuti da je na čelu svih delova Međunarodnog osoblja Pomoćnik generalnog sekretara (Assistant Secretary General), kome opet pomaže Zamenik pomoćnika Generalnog sekretara (Deputy Assistant Secretary General), dok su na čelu pojedinih odeljenja i nezavisnih kancelarija načelnici tj. direktori (Directors).

Kancelarija Generalnog sekretara koji je na čelu Međunarodnog osoblja (IS), ali je s upravne tačke gledišta i njihov član, organizovana je kao Privatna kancelarija, kabinet (Private Office) i sastoji se od načelnika, osoblja, zamenika Generalnog sekretara, Kancelarije pravnog savetnika (Office of the Legal Adviser) i Odeljenja za političko planiranje (Policy Planning unit).

Pružanje političkih saveta i uputstava

Političkim aspektima osnovnih bezbednosnih zadataka NATO-a pridaje se svakodnevna pažnja. Oni obuhvataju širok spektar pitanja koja se nalaze na vrhu političkog dnevnog reda Saveza koji razmatra regionalne, privredne i bezbednosne poslove, odnose sa ostalim međunarodnim organizacijama i odnose sa zemljama partnerima.

Sa ovim političkim pitanjima putem informacija i saveta u pogledu aktuelnih i očekivanih instrukcija mora biti upoznat niz NATO-ovih tela na visokom nivou . Severnoatlantski savet i ostali odbori NATO-a, naprimer, kao ostala odeljenja Međunarodnog osoblja i Međunarodnog vojnog osoblja mogu da zahtevaju najrazličitije informacije, odnosno savete o nizu aktuelnih i budućih političkih pitanja. Generalni sekretar takođe zahteva inpute koji se odnose na politički dnevni red NATO-a kao što su propratne beleške, najnoviji izveštaji ili govori. Osim toga, politička priprema neophodna je i sa ciljem podrške političkih postupaka konsultacija u okviru sastanaka NATO-a i zemalja partnera, kao i za političke kontakte sa pojedinim nacionalnim vlastima. Sve ove zadatke obavlja osoblje zaduženo za politička pitanja.

Ukratko, cilj rada Međunarodnog osoblja je da obezbedi političke informacije i smernice koje se koriste u gore navedenim političkim aktivnostima. Naprimer, kada je reč o postupku proširenja, Međunarodno osoblje pruža savet, podršku i pomoć zemljama članicama, pozvanim zemljama i nadležnim telima NATO-a koja rukovode postupkom pridruživanja. Isto se odnosi, naprimer, na Akcioni plan za članstvo, razvoj NATO-EU strateškog partnerstva i razvoj saradnje sa zemljama partnerima. Ostala pitanja još obuhvataju: pružanje ekspertske podrške po zemljama («country desk») i podršku za operativna pitanja na području upravljanja krizama; usklađivanje političkih i privrednih područja saradnje u odnosu na ulogu NATO-a u borbi protiv terorizma; usklađivanje političkih aspekata koji utiču na jačanje kapaciteta i efikasnosti saveznih snaga u operacijama koje su usmerene protiv upotrebe oružja za masovno uništavanje. Međunarodno osoblje, isto tako, u domenu javnih poslova Saveza doprinosi zadacima informisanja javnosti zemalja članica i partnera, ali i ukupne javnosti o zadacima, politici i ciljevima NATO-a.

Razvoj i primena odbrambene politike i dimenzija planiranja

Razvijanje i primenjivanje aspekata odbrambene politike osnovnih bezbednosnih zadataka NATO-a obuhvata odbrambeno planiranje, nuklearnu politiku i odbranu protiv oružja za masovno uništavanje, ali takođe i operativna pitanja.

Kao što su Generalnom sekretaru, zemljama članicama i zemljama partnerima potrebne političke informacije i saveti, potrebna je i podrška kad je reč o razvoju i primeni odbrambene politike i dimenziji planiranja i u savezu i kod partnerskih aktivnosti. Ovo obuhvata: odgovor Saveza na terorizam; odbrambenu perspektivu saradnje NATO-a sa Evropskom unijom (koja uključuje i dogovore pod nazivom «Berlin Plus»), Ujedinjene

nacije i ostale međunarodne organizacije; političko-vojne oblike dnevnog reda reforme NATO-a i inicijative za sposobnosti koji obuhvataju komandnu strukturu NATO-a, strukturu snaga (i primenu Snaga za odgovor NATO-a), Prašku obavezu za sposobnosti i političke smernice za razvoj kapaciteta. Takođe su obuhvaćeni pružanje podrške Postupku planiranja i revizije zemljama partnerima (Planning and Review Process for Partner countries) kao i ostali odbrambeni aspekti saradnje sa zemljama u okviru Partnerstva za mir, Mediteranskog dijaloga kao i sa ostalim zemljama.

Razvoj i primena inicijativa logističke politike i planiranja u NATO-u, i između NATO štaba, spoljnih tela NATO-a, Strateških komandi NATO-a i zemalja članica, takođe su sastavni deo odbrambene politike i planiranja, kao što su to i revizija nuklearnih elemenata strategije NATO-a i obuka i uvežbavanje procedura konsultacija u pogledu nuklearnog naoružanja.

Osim toga Centar za oružje za masovno uništavanje (Weapons of Mass Destruction Centre, WMDC) smešten u glavnom sedištu NATO-a, odgovoran je u pružanju podrške razmeni informacija i obaveštajnih podataka na ovom području.

Upravljanje operativnim obavezama i kapacitetima za odgovor na krizne situacije

Kontrola operativnih kapaciteta potrebnih za ispunjenje zadataka NATO-a u odvratanju, odbrani i upravljanju krizama, ključna je za uspeh NATO misija. Odgovornost obuhvata NATO-ovo upravljanje krizama, aktivnosti očuvanja mira, planiranje i uvežbavanje za slučaj civilnih vanrednih situacija i NATO-ove operativne obaveze.

Međunarodno osoblje pruža podršku i daje savete telima i organima koji učestvuju u gore navedenim aktivnostima i priprema i prati njihove rasprave i odluke. U ove aktivnosti uključene su Grupa za političku koordinaciju (Policy Coordination Group), Viši odbor za planiranje za slučaj civilnih vanrednih situacija (Senior Civil Emergency Planning Committee) i Odbor saveta za operacije i vežbe (Council Operations and Exercises Committee). Međunarodno osoblje takođe doprinosi primeni Programa rada NATO-Rusija (NATO-Russia Work Programme), Akcionog plana NATO-Ukrajina (NATO-Ukraine Action Plan) i Programa rada Mediteranskog dijaloga (Mediterranean Dialogue Work Programme) u svakom od ovih posebnih područja odgovornosti. Informaciono-komunikacioni postupci, tehnološki aspekti mehanizama upravljanja krizama, združene vežbe i planiranje za

slučaj civilnih vanrednih situacija takođe se obavljaju u saradnji sa drugim telima NATO-a i sa drugim međunarodnim organizacijama.

Operativne namenske snage (Operational Task Forces) aktivne su u operativnoj sferi u kojoj kontrolišu snage pod vođstvom NATO-a u različitim kriznim područjima. Daju se uputstva za dalju razradu NATO postupaka i aranžmana za upravljanje krizama, a Situacioni centar (Situation Centre) obezbeđuje permanentne i bezbedne komunikacione veze glavnog sedišta NATO-a s' glavnim gradovima članica, Strateškim komandama i sa drugim vojnim strukturama i organizacijama.

Na području planiranja za slučaj civilnih vanrednih situacija, Međunarodno osoblje pruža podršku radu specijalizovanih uprava i odbora za planiranje za slučaj civilnih vanrednih situacija odgovornih za pripremanje dogovora koji se odnose na upotrebu civilnih resursa kao podrške operacijama NATO-a i za zaštitu civilnog stanovništva. Ono takođe održava kontakte i konsultacije sa Ujedinjenim nacijama, Svetskom zdravstvenom organizacijom (World Health Organisation), Međunarodnom agencijom za nuklearnu energiju (International Atomic Energy Agency) i sa Organizacijom za zabranu hemijskog oružja (Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons), kao i s nadležnim telima u okviru zajedničkih aktivnosti NATO-EU koje se odnose na civilne vanredne situacije.

Evroatlantski koordinacioni centar za usklađivanje odgovora na katastrofe (Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre, EADRCC) usklađuje pomoć u slučaju katastrofa u EAPC zemljama i odgovoran je za održavanje i modernizaciju EADRCC organizacije i postupaka odgovora u slučajevima vanrednih situacija.

Razvoj osnovnih sredstava i sposobnosti

Razvoj osnovnih sredstava i sposobnosti i ulaganje u njih predstavlja još jedno područje odgovornosti Međunarodnog osoblja čiji je cilj poboljšanje odbrambenih mogućnosti Saveza i koje obuhvata planiranje naoružanja, protivvazdušnu odbranu i bezbednosna ulaganja.

Međunarodno osoblje stara se o političkoj, tehničkoj, finansijskoj i proceduralnoj ekspertizi koja se odnosi na naoružanje, protivvazdušnu odbranu, upravljanje vazдушnim prostorom i na bezbednosna ulaganja. Ono potom preduzima aktivnosti za razvoj vojnih kapaciteta i kontrolu ulaganja u zajednički finansirana osnovna sredstva NATO-a kako bi se za snage dodeljene Savezu osigurala adekvatna opremljenost,

interoperabilnost i sposobnost preduzimanja čitavog spektra vojnih misija. Takođe se preduzimaju aktivnosti u razvijanju saradnje sa zemljama partnerima u kontekstu Partnerstva za mir, Mediteranskog dijaloga, Istambulske inicijative za saradnju, kao i u kontekstu posebnih odnosa sa Rusijom i Ukrajinom.

Rad je podeljen u tri glavna sektora: naoružanje, protivvazдушna odbrana i upravljanje vazдушnim prostorom i bezbednosna ulaganja. Naoružanje pruža podršku radu Konferencije direktora za nacionalno naoružanje (Conference of National Armaments Directors, CNAD) i njenim potčinjenim strukturama, pri čemu je akcent na zajedničkom razvoju i nabavci vojne opreme. Ovim su, naprimer, obuhvaćeni timovi za naoružavanje kopnene vojske, avijacije i mornarice, kao i namenski Protivteroristički tehnološki tim (Counter-Terrorism Technology Unit).

Na području protivvazdušne odbrane i upravljanja vazдушnim prostorom, pruža se politička i tehnička ekspertiza i podrška za dva viša NATO-odbora: NATO Odbor za protivvazdušnu odbranu (NATO Air Defence Committee), koji usklađuje nacionalne politike i planove protivvazdušne odbrane, i NATO Upravnom odboru za vazdušni saobraćaj (NATO Air Traffic Management Committee), koji izrađuje usklađena civilno-vojna politička uputstva i zahteve u pogledu korišćenja vazdušnog prostora u podršci zadacima i misijama Saveza.

Kad je reč o bezbednosnim ulaganjima, glavni cilj je u pružanju pravovremenog snabdevanja zajednički finansiranih kapitalnih ulaganja kao podrške operativnim zahtevima NATO-a. Finansiranje ovih sposobnosti obezbeđeno je kroz NATO Program za bezbednosna ulaganja (NATO Security Investment Programme, NSIP). Bezbednosna ulaganja takođe pružaju podršku sledećim odborima: Višem odboru za resurse (Senior Resource Board, SRB), Odboru za vojni budžet (Military Budget Committee), Odboru za infrastrukturu (Infrastructure Committee), NATO Odboru za konsultacije, komandovanje i kontrolu (NATO Consultation, Command and Control (C3) Board) i Projektnoj grupi za odbranu od krstarećih projektila (Missile Defence Project Group).

Područje osnovnih sredstava i kapaciteta Međunarodnog osoblja takođe obuhvata element podrške Osoblju glavnog sedišta NATO-a u konsultacijama, komandovanju i kontroli (NATO Headquarters Consultation, Command and Control Staff, NHQC3S), Kancelariji predsednika Višeg odbora za resurse (Office of the Chairman of the Senior Resource Board) i Odeljenju za koordinaciju politike resursa (Resource Policy Coordination Section).

Komunikacija sa širom javnošću

Obaveza Saveza je informisanje šire javnosti u zemljama članicama i zemljama partnerima o politici i aktivnostima NATO-a. Ova obaveza izvršava se putem raznih aktivnosti saopštavanja koje obuhvataju kontakte s medijima, NATO web stranice, štampana i elektronska izdanja, seminare i konferencije.

Ova nastojanja doprinose podizanju javne svesti i znanja o pitanjima od posebnog značaja za NATO i pomažu u afirmaciji konstruktivnih rasprava o politici i ciljevima NATO-a.

Osoblje zaposleno u odeljenju za javne odnose i štampu predstavlja jednu od glavnih veza NATO-a sa spoljašnjom publikom širom sveta. Ono pruža podršku Generalnom sekretaru NATO-a u njegovoj ulozi glavnog portparola Saveza i dogovara brifinge i intervjuje sa novinarima, konferencije za medije, novinarske obilaskе, medijsko izveštavanje, podršku audiovizuelnim medijima i izložbe. Organizuju se programi saradnje u NATO zemljama i zemljama partnerima, posete, seminari i konferencije u različitim zemljama koji obuhvataju uticajne ličnosti javnog mnjenja, članove parlamenata, nevladinih organizacija i eksperte iz raznih područja. Obezbeđuju se dotacije i drugi oblici podrške za posebne projekte, i distribuiraju štampana i elektronska izdanja. Štampana i elektronska izdanja na raznim jezicima NATO zemalja i zemalja partnera pokrivaju čitav niz tema koje se odnose na NATO i ona su dostupna širom sveta.

Internetske stranice NATO-a pružaju pristup najnovijim informacijama o politici i aktivnostima NATO-a i obuhvataju saopštenja za javnost, detaljnije informacije i službene dokumente, kao i video intervjuje, audio datoteke, prenose događanja koja se odnose na NATO u realnom vremenu i resurse medijske biblioteke NATO-a.

Osoblje takođe neposredno saraduje sa Savetnikom za javno informisanje predsednika Vojnog odbora (Public Information Adviser to the Chairman of the Military Committee) i pomaže mu usklađivanju aktivnosti javne diplomatije sa drugim delovima Međunarodnog osoblja i u zasebnim celinama u strukturi NATO-a.

Saradnja sa naučnom zajednicom

Od napada na Sjedinjene američke države 11. septembra 2001. godine i većeg fokusiranja NATO politike na nove izazove i pretnje koje obuhvataju terorizam, naučni program NATO-a daje veću podršku zajedničkim

istraživačkim projektima koji se odnose na odbranu od terorizma i od drugih bezbednosnih pretnji. Program učvršćuje saradnju između NATO-a i zemalja partnera kroz različite oblike mehanizama podrške koji obuhvataju: zajedničke stipendije u prioritetnim područjima, trenutno definisanim kao odbrana od terorizma; suprotstavljanje ostalim pretnjama bezbednosti; i prioritete zemalja partnera. Saradnja je uspostavljena između naučnika istraživača iz zemalja članica NATO-a i onih iz zemalja partnera ili zemalja Mediteranskog dijaloga koji ispunjavaju odgovarajuće kriterijume. Jedan od važnih oblika ovog programa je podrška računarskom umrežavanju zemalja partnera, posebno u Centralnoj Aziji i Kavkazu.

Program takođe obuhvata dva dodatna istraživačka područja - humanu i socijalnu dinamiku i društvene nauke ukoliko su povezane sa pitanjima bezbednosti. Organizuju se studije i radionice koje okupljaju eksperte različitih vladinih agencija iz zemalja članica NATO-a, zemalja partnera i zemalja Mediteranskog dijaloga, kako bi se udružile međuvladine aktivnosti u važnom području ekološke bezbednosti. Ova područja obuhvataju: učinak vojnih aktivnosti na prirodnu okolinu; regionalne studije koje obuhvataju prekogranične aktivnosti; sprečavanje sukoba koji su posledica nedostatka resursa; rizike u nastajanju za prirodnu okolinu i društvo koji mogu da izazovu privrednu, kulturnu ili političku nestabilnost; i netradicionalne pretnje bezbednosti. Primeri istraživanja iz ovog područja obuhvataju bezbednost proizvodnje, distribucije i dopremanja namirnica, strategije odgovora na ugrožavanje i bezbednost vodenih puteva, pristaništa i luka.

Upravljanje osobljem, finansije i bezbednosni standardi

Efikasno upravljanje upravljanje Međunarodnim osobljem i svakodnevne aktivnosti glavnog sedišta NATO-a iziskuju podršku, konferencijske usluge, informacije, upravljanje ljudstvom i finansijama kao i podršku bezbednosnih službi.

Jedan od glavnih zadataka je upravljanje celokupnim ljudskim resursima i pitanjima razvoja Međunarodnog osoblja obuhvatajući administraciju, pronalaženje osoblja, ugovore, obuku, razvoj, efikasnost funkcionisanja, podršku zaposlenima, zdravstveno i socijalno osiguranje, politiku civilnog osoblja i kompenzacije i dodatna prava. Jedan od osnovnih univerzalnih principa je i princip rodne ravnopravnosti i raznolikosti osoblja koje radi u glavnom sedištu NATO-a.

Jedna od odgovornosti Međunarodnog osoblja u upravljačkom delu

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

glavnog sedišta (Headquarters management) je nadzor NATO Centra za osoblje (NATO Staff Centre) koje podrazumeva ugostiteljstvo, sport i rekreativne sadržaje. Drugi zadatak Međunarodnog osoblja je održavanje stalnih kontakata sa predstavnicima NATO Udruženja osoblja (NATO Staff Association). Usluge podrške koje pruža upravljački deo glavnog sedišta obuhvataju konferencijske usluge (tumačenje i prevođenje) i usluge upravljanja informacijama i sistemima. One takođe obuhvataju usluge građenja i službi koje su odgovorne za unutrašnje i spoljašnje sadržaje, održavanje i transport.

Civilni budžet NATO-a zasnovan je na objektivno utemeljenom budžetskom sistemu (objective-based budgeting, OBB). Zajedno sa Odborom za civilni budžet (Civil Budget Committee), osoblje je odgovorno za kontrolu pripreme godišnjeg budžeta i za postupke odobravanja budžeta koji se zasnivaju na političkim uputstvima Severnoatlantskog saveta. Osoblje takođe nadzire postupak nabavke od ugovaranja i kupovine do prijema, popisa i raspodele roba.

Finansijski kontrolor, kojeg imenuje Severnoatlantski savet, odgovara za povlačenje sredstava iz zemalja članica i za kontrolu troškova u skladu sa finansijskim propisima NATO-a u okviru nadležnih budžeta, pogotovo civilnog budžeta, budžeta novog glavnog sedišta NATO-a i budžeta za penzije.

Postupci menadžmenta podvrgavaju se reviziji kako bi se ustanovili i kontrollisali glavni rizici upravljanja.

Postoji i nezavisni Međunarodni odbor revizora za NATO (International Board of Auditors for NATO) sastavljen od vladinih funkcionera iz revizorskih tela zemalja članica koje imenuje Severnoatlantski savet a koji mu odgovaraju za reviziju finansijskih računa raznih tela NATO-a u nadležnosti odgovarajućih budžeta. Njihov glavni zadatak je da Savetu i vladama članicama dokažu da su zajednički fondovi korišteni u namenske svrhe i da su izdaci odobreni putem odgovarajućih materijalnih i finansijskih odobrenja.

Osigurana je organizaciona, proceduralna i administrativna podrška za sve službene sastanke na nivou ambasadora, ministara kao i za sastanke na vrhu, kao i za posebna događanja u i izvan glavnog sedišta NATO-a. Isto osoblje tesno saraduje sa Kabinetom generalnog sekretara (Private Office of the Secretary General) na kom leži celokupna odgovornost za rukovođenje Organizacijom.

Uz to, postoji Nezavisna kancelarija Međunarodnog osoblja koja je

odgovorna za usklađivanje i primenu bezbednosnih standarda u NATO-u. Ova kancelarija sprovodi povremenu kontrolu bezbednosnih sistema i odgovorna je za obezbeđenje glavnog sedišta NATO-a u Briselu. Osim toga ova kancelarija je odgovorna i za sveobuhvatnu usklađenost bezbednosti NATO-a među zemljama članicama, zemljama partnerima, zemljama Mediteranskog dijaloga i civilnim i vojnim telima NATO-a, za pravilnu primenu bezbednosne politike NATO-a u Savezu, i za procenu i primenu kontramera protiv terorističkih i obaveštajnih pretnji.

Kancelarija ima tri glavna zadatka u pogledu bezbednosti politike, bezbednosti obaveštajnih podataka i bezbednosti zaštite.

U pogledu kontrole bezbednosne politike, po ovlašćenju Severnoatlantskog saveta vrši se pregled i kontrola u zemljama članicama NATO-a, u civilnim i vojnim telima NATO-a i u zemljama partnerima i zemljama Mediteranskog dijaloga u cilju izdavanja sertifikata o ispravnoj zaštiti NATO podataka. Razvija se i revidira bezbednosna politika, kancelarija, uredbi, uputstava i dokumenata podrške koju razmatra NATO Odbor za bezbednost a, prema potrebi i Severnoatlantski savet. Pregovara se o bezbednosnim aranžmanima sa zemljama nečlanicama NATO- a i sa međunarodnim organizacijama kojima se dostavljaju zaštićeni materijali NATO-a u cilju podrške aktivnostima saradnje koje je odobrio Severnoatlantski savet. Uz to, sprovode se bezbednosne akreditacije za komunikaciono-informativne sisteme u civilnim telima NATO-a i daju saveti o aspektima bezbednosti podataka u odnosu na multinacionalne komunikacijsko-informativne sisteme NATO-a. Takođe je potrebno obezbeđivanje primene postupaka upravljanja bezbednosnim rizicima u civilnim telima NATO-a kao i koordinacije NATO elemenata u metodologiji procene bezbednosnih rizika.

Bezbednosna obaveštajna zaštita bavi se kontraobaveštajnom politikom i kontrolom celokupnog NATO sistema i pruža informacije u pogledu pretnji Severnoatlantskom savetu i drugim glavnim telima za odlučivanje i Vojnom odboru, kroz Odeljenje za podatke o terorističkoj pretnji (Terrorist Threat Intelligence Unit). Ovo osoblje koordiniše rad NATO Specijalnog odbora (NATO Special Committee) i istovremeno služi kao njegov sekretarijat. Ono takođe podržava i, u ograničenom broju slučajeva, vodi posebne postupke i kontrašpijunske istrage, kontroliše sva pitanja koja se odnose na bezbednost zaposlenih u glavnom sedištu NATO-a i NATO civilnih i vojnih tela i rukovodi Timom za ličnu zaštitu Generalnog sekretara (Secretary General's Close Protection Unit).

Bezbednost zaštite obuhvata čitav niz elemenata: usklađivanje programa i operacija bezbednosne zaštite što podrazumeva mere bezbednosti

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

za fizička lica, zaposlene i podatke u glavnom sedištu NATO-a; pružanje saveta o merama bezbednosne zaštite novog glavnog sedišta NATO-a; usklađivanje bezbednosnih aspekata NATO ministarskih sastanaka i drugih sastanaka na visokom nivou u glavnom sedištu NATO-a, u zemljama članicama i zemljama partnerima; pod NATO-ovim Programom odbrane od upada u informatičke sisteme (Cyber Defence Programme) obavlja kontrolu i rukovodi NATO Koordinacionim centrom za odgovor na računarske incidente (NATO Computer Incident Response Capability Coordination Centre, NCIRC CC) koji je odgovoran za koordinaciju u celom NATO-u za svest o zaštiti podataka i za reakcije na incidente u pogledu bezbednosti računara u odnosu na kompjuterske viruse i napade na mreže.

POGLAVLJE 9

VOJNA ORGANIZACIJA I STRUKTURE

U prethodnim poglavljima opisano je glavno sedište NATO-a u Briselu, koje je politički centar Saveza. To je takođe mesto gde se sastaju stalni predstavnici na nivou ambasadora u Severnoatlantskom savetu pod predsedavanjem Generalnog sekretara kako bi raspravili i odobrili politiku NATO-a. Ovo poglavlje se bavi vojnim delovima Organizacije tj. Vojnim odborom (koji je viša vojna vlast NATO-a), dvojicom Strateških komandanata i strukturom vojne komande. U svom radu, Vojni odbor ima podršku Međunarodnog vojnog osoblja, što je opisano u sledećem poglavlju.

Vojni odbor

Vojni odbor (MC) predstavlja višu vojnu vlast NATO-a pod sveobuhvatnom političkom vlašću Severnoatlantskog saveta i, prema potrebi, pod nadležnošću Odbora za odbrambeno planiranje i Grupe za nuklearno planiranje. Vojni odbor sastaje se pod predsedavanjem izabranog predsedavajućeg (CMC), a predstavlja glavno vojno savetodavno telo za Severnoatlantski savet, Odbor za odbrambeno planiranje i Grupu za nuklearno planiranje. Članovi odbora su visoki vojni oficiri koji imaju ulogu nacionalnih vojnih predstavnika (MILREPs) u stalnom zasedanju predstavljajući svoje načelnike odbrane (CHODS). Budući da Island nema vojne snage njega predstavlja civilno lice. Vojni odbor takođe se redovno sastaje na višem nivou, i to na nivou načelnika odbrane, kada se pozivaju i dvojica Strateških komandanata NATO-a.

Vojni predstavnici predstavljaju svoje države i njihove najbolje kapacitete, ostajući ujedno otvoreni za pregovore i rasprave koji vode konsenzusu. To često znači da se postiže dogovor o prihvatljivim kompromisima kada je to u interesu Saveza kao celine i kada služi afirmaciji njegovih ukupnih ciljeva i političkih instrukcija. Stoga, vojni predstavnici imaju odgovarajuća ovlašćenja u okviru kojih pomažu Vojnom odboru da ispuni svoje zadatke i brzo postigne adekvatna rešenja.

Odbor je odgovoran da političkim funkcionerima NATO-a predlaže mere koje se smatraju nužnim za zajedničku odbranu NATO-a i za primenu operativnih odluka koje donosi Severnoatlantski savet. Njegova glavna uloga je da daje uputstva i savete u oblasti vojne politike i strategije. Isto

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

tako u vojnim pitanjima obezbeđuje instrukcije Strateškim komandantima NATO-a, čiji predstavnici prisustvuju njegovim sednicama, i odgovara za celokupno vođenje vojnih poslova Saveza pod rukovodjenjem Saveta kao i za efikasan rad svojih agencija.

Vojni odbor pomaže u razvijanju sveobuhvatnih strateških koncepcija Saveza i priprema godišnju dugoročnu procenu jačine i kapaciteta zemalja i regiona koji predstavljaju rizik za interese NATO-a. U vremenima kriza, napetosti ili rata, dodatne odgovornosti Odbora koje se odnose na vojne operacije Saveza (kao što su one na Kosovu ili u Avganistanu) sastoje se u savetovanju Saveta i Odbora za planiranje odbrane o vojnoj situaciji i davanju preporuka o upotrebi vojne sile, sprovođenju planova u slučaju krize i razvijanju prikladnih pravila upotrebe snaga (rules of engagement).

Vojni odbor sastaje se svakog četvrtka, posle redovnih sastanaka Saveta sredom, tako da može odmah da sledi odluke Saveta. U praksi, sastanci mogu da se održavaju kad god je potrebno, pa i Savet i Vojni odbor zasedaju češće. Kao rezultat uloge Saveza na Kosovu i u Avganistanu i njegove uloge podrške Iraku i Sudanu, postoji pojačana potreba za učestalijim sednicama Saveta i Vojnog odbora kako bi raspravili operativna pitanja. Poslednjih godina usled unutrašnje i spoljašnje reforme strukture Saveza, razvoja partnerstva i saradnje s drugim zemljama, stvaranja novih institucija koje nadgledaju taj razvoj, a pogotovo usled pojave novih pretnji i razvoja uloge Saveza u borbi protiv terorizma došlo je do znatnog povećanja učestalosti sastanaka svih tela Saveza koja donose odluke.

Vojni odbor, na sednici načelnika odbrane (Chiefs of Staff Session), obično se sastaje tri puta godišnje. Dva sastanka se održavaju u Briselu, dok je domaćin jednog sastanka, po principu rotacije, jedna od zemalja članica NATO-a.

U okviru Evroatlanskog saveta za partnerstvo (Euro-Atlantic Partnership Council, EAPC) i Partnerstva za mir (Partnership for Peace, PfP), Vojni odbor se redovno sastaje sa EAPC/PfP zemljama na nivou nacionalnih vojnih predstavnika (jedanput mesečno) i na nivou načelnika odbrane (dva puta godišnje) kako bi se raspravljalo o temama vojne saradnje. Vojni odbor u različitim sastavima takodje se sastaje u okviru Saveta NATO-Rusija i Komisije NATO-Ukrajina.

Od januara 2001. godine, Vojni odbor NATO-a održava redovne sastanke sa Vojnim odborom Evropske unije na kojima se raspravlja o temama od zajedničkog interesa vezanim uz bezbednost, odbranu i upravljanje krizama. Prvi sastanak Vojnog odbora na sednici načelnika obrane na kojem su učestvovali šefovi odbrane zemalja Mediteranskog dijaloga, održan je u novembru 2004. godine.

Predsedavajući Vojnog odbora

Predsedavajućeg Vojnog odbora (Chairman of the Military Committee) predlažu načelnici odbrane, a imenuje se na dužnost u trajanju od tri godine. On radi u međunarodnom interesu, a njegova nadležnost potiče od Vojnog odbora kome odgovora za izvršavanje svojih dužnosti. Predsedavajući Vojnog odbora obično predsedava svim sastancima odbora, a u njegovom odsustvu to čini Zamenik predsedavajućeg Vojnog odbora (Deputy Chairman of the Military Committee, DCMC).

Predsedavajući Vojnog odbora je i portparol i predstavnik tog odbora. On rukovodi svakodnevnim poslovima i u ime odbora izdaje potrebna uputstva i instrukcije direktoru Međunarodnog vojnog osoblja (Director of the International Military Staff, DIMS). On predstavlja Vojni odbor pri susretima na visokom nivou kao što su oni Severoatlanskog saveta, Odbora za planiranje odbrane i Grupe za nuklearno planiranje, pružajući kada zatreba savete u pogledu vojnih pitanja.

Na osnovu svog položaja, predsedavajući odbora takođe ima važnu javnu ulogu – on je visoki vojni portparol Saveza u kontaktima sa štampom i u medijima. On obavlja službene posete i predstavničke dužnosti u ime Odbora, kako u NATO zemljama tako i u zemljama sa kojima NATO razvija uže kontakte u okviru programa Partnerstvo za mir, Evroatlanstokog saveta za partnerstvo, Saveta NATO-Rusija, Komisije NATO-Ukrajina i Mediteranskog dijaloga. Predsedavajući je takođe ex-officio predsedavajući i NATO Akademskog savetodavnog odbora Visokog koledža odbrane (NATO Defense College Academic Advisory Board).

NATO-ovi Strateški komandanti

Strateški komandanti - Vrhovni saveznički komandant za Evropu (SACEUR) i Vrhovni saveznički komandant za transformaciju (SACT) – odgovorni su Vojnom odboru za ukupan smer i vođenje svih vojnih pitanja Saveza u okviru svojih područja odgovornosti. Oni takođe savetuju Vojni odbor u pogledu svojih komandnih odgovornosti. Obično učestvuju na sastanku Vojnog odbora u sastavu načelnika odbrane (Chiefs of Staff Session), ali, kada zatreba, mogu biti pozvani da podnesu kratke izveštaje Vojnom odboru u stalnom sazivu (Permanent Session). Pri obavljanju svakodnevnih dužnosti, svaki od njih u glavnom sedištu NATO-a ima svog predstavnika u činu generala. Oni im pomažu u uspostavljanju tešnijih kontakata sa političkim i vojnim osobljem glavnog sedišta NATO-a i garantuju da će protok informacija i komunikacija biti efikasan u oba smera. Ovi

predstavnicima prisustvuju sastancima Vojnog odbora na stalnim sednicama i savetuju ga u pogledu poslova koji se odnose na njihove komande.

Vojno-komandna struktura

Vojno-komandna struktura NATO-a (Military Command Structure), koja se razlikuje od strukture NATO snaga (NATO Force Structure), predstavlja mehanizam koji omogućava vojnim liderima NATO-a komandovanje i kontrolu nad snagama koje su dodeljene za združene operacije koje obuhvataju više vidova – kopnenu vojsku, mornaricu i ratno vazduhoplovstvo. Ona se temelji na hijerarhijskoj strukturi strateških i potčinjenih komandi.

Struktura NATO snaga sastoji se od organizacionih dogovora kojima se udružuju snage zemalja članica, stavljene na privremeno ili stalno raspolaganje NATO-u, zajedno sa njihovim pridruženim komandama i kontrolnim strukturama, bilo kao deo NATO-ovih multinacionalnih snaga bilo kao dodatni nacionalni doprinos NATO-u. Ove snage stavljaju se na raspolaganje NATO operacijama u skladu sa unapred određenim kriterijumima sposobnosti.

Promene koje su unesene u Strukturu NATO snaga tokom poslednjih godina naglasile su manje, mobilnije snage koje mogu da budu fleksibilno upotrebljene u nizu vojnih zadataka. To je suprotnost u odnosu na veliku koncentraciju snaga pod teškim naoružanjem smeštenim u stalnom nepokretnom štabu, što je bilo obeležje hladnoratovskih struktura snaga. Dok su ove potonje bile opremljene i obučene za velike odbrambene operacije protiv invazije, većina snaga koje čine današnju strukturu NATO snaga organizovane su na način da se mogu hitno prebaciti na krizno područje i da su sposobne da svoje zadatke obavljaju van svojih domicilnih baza.

Promene u strukturi snaga zahtevale su paralelne promene i u NATO-ovoj komandnoj strukturi (NATO Command Structure). One su bile fokusirane na smanjenje broja komandi i na racionalizaciju sistema komandovanja i kontrolne povezanosti različitih elemenata koji zajedno čine vojne kapacitete NATO-a. Cilj promena bio je da Strateškim komandantima NATO-a omoguće efikasnije komandovanje i kontrolu snaga koje su im dodeljene, koristeći čitav niz vojnih kapaciteta potrebnih za preduzimanje onih operacija koje bi im mogle biti poverene u današnjem znatno različitom bezbednosnom okruženju.

Današnja komandna struktura NATO-a odražava promenljive bezbednosne

okolnosti koje se pripisuju brojnim faktorima: pridruživanje novih zemalja članica; razvijajuće strateško partnerstvo NATO-a s Evropskom unijom; saradnju NATO-a sa zemljama partnerima i odnosi sa drugim ne-NATO zemljama; nove bezbednosne izazove koji obuhvataju rastuće pretnje terorizma i širenje oružja za masovno uništavanje. Komandna struktura osmišljena je da se uhvati u koštac s mogućim zadacima, rizicima i pretnjama koji se odnose na čitav Savez, i da se sa njima suoči na mestu i u vreme koje određuje Severnoatlantski savet.

U središtu komandne strukture su dve strateške komande. Jedna od njih je fokusirana na planiranje i obavljanje svih operacija koje je odobrio Severnoatlantski savet. Druga komanda bavi se transformacijom vojnih kapaciteta NATO-a kako bi se zadovoljili promeljniji zahtevi i Savezu na raspolaganje stavile vojne snage koje bi izvršavale čitav niz poverenih vojnih zadataka. Postupak transformacije je stalan. On iziskuje anticipativni razvoj i uklapanje inovativnih koncepcija, doktrina i sposobnosti stvorenih kako bi se poboljšali efikasnost i interoperabilnost snaga s kojima NATO i zemlje partneri mogu da raspolažu u vojnim operacijama pod vođstvom NATO-a.

Postoji određeni broj potčinjenih vojnih komandi i drugih delova komandne strukture koji su smešteni u različitim zemljama članicama NATO-a.

Razdvajanjem odgovornosti strateške komande po operativnoj i funkcionalnoj liniji, sve operativne odgovornosti koje su pre delili Saveznička komanda za Evropu i Saveznička komanda za Atlantik dodeljene su jednoj strateškoj komandi, sa sedištem u Evropi, a koja se zove Saveznička komanda za operacije (Allied Command Operations, ACO), u Monsu (Belgija), pod nadležnošću Vrhovnog savezničkog komandanta za Evropu (SACEUR). Postavljeni oficir je tzv. oficir «sa dve kape» («dual-hatted») i istovremeno je Komandant Komande SAD-a za Evropu (Commander of the United States European Command).

Na sličan način, druga strateška komanda, znana kao Saveznička komanda za transformaciju (Allied Command Transformation, ACT), ima sedište u Sjedinjenim Američkim Državama i pod nadležnošću je Vrhovnog savezničkog komandanta za transformaciju (SACT) koji je istovremeno Komandant Komande združenih snaga SAD-a (Commander of the United States Joint Forces Command). Na ovaj način održava se snažna transatlantska veza, a u isto vreme NATO snage imaju osiguran pristup postupku transformacije koji su Sjedinjene Američke Države preduzele u pogledu svojih vojnih snaga.

Oba NATO-ova strateška komandanta obavljaju uloge i misije koje im je

dodelio Severnoatlantski savet ili, u nekim okolnostima, Odbor za planiranje odbrane NATO-a pod nadležnošću Vojnog odbora. Njihove odgovornosti i zadaci zasnivaju se na ciljevima koji su istaknuti u Strateškom konceptu Saveza i u određenim dokumentima Vojnog odbora. Uopšteno, one su opisane kako sledi:

Vrhovni saveznički komandant za Evropu (SACEUR)

Zadatak Vrhovnog savezničkog komandanta za Evropu (Supreme Allied Commander Europe, SACEUR) u Savezničkoj komandi za operacije (Allied Command Operations, ACO) je očuvanje mira, bezbednosti i teritorijalnog integriteta zemalja članica Saveza uz pomoć procene rizika i pretnji, vojnog planiranja i prepoznavanja i zahtevanja snaga koje su potrebne za preduzimanje čitavog niza misija Saveza na način i u vreme koje je odredio Severnoatlantski savet i na mestu gde mogu biti potrebne.

SACEUR doprinosi savezničkim dogovorima o upravljanju krizom i osigurava efikasnu odbranu teritorija NATO zemalja i njihovih snaga. U slučaju izbijanja agresije, ili ako Severnoatlantski savet smatra da je agresija neizbežna, SACEUR sprovodi sve vojne vežbe koje su pod ovlašćenjima i u kapacitetima njegove komande, a koje su potrebne za: iskazivanje savezničke solidarnosti i spremnosti za očuvanje integriteta teritorija Saveza; osiguranje mira na morima i očuvanje morskih putničkih i privrednih puteva; i za očuvanje bezbednosti zemalja članica NATO-a ili njeno uspostavljanje u slučaju da je ta bezbednost bila narušena.

Saveznička komanda za operacije takođe doprinosi da snage koje popunjavaju Strukturu NATO snaga raspolažu, sada i u budućnosti, sa efikasnom kombinovanom ili združenom vojnom komandom koja je u mogućnosti da pokrene vojne kapacitete koji su neophodni za izvršavanje njihovih zadataka. Pri tome ona se konsultuje sa Savezničkom komandom za transformaciju sa kojom sinhronizuje operativne aktivnosti i elemente komandne strukture koji imaju operativnu ulogu u reformi Saveza.

Ostali zadaci pod nadležnošću Vrhovnog savezničkog komandanta za Evropu obuhvataju:

- doprinos stabilnosti evroatlantskog regiona uz pomoć razvoja i učestvovanja u vojno-vojnim kontaktima i u ostalim operacijama i vežbama koje se preduzimaju u okviru Partnerstva za mir (PfP) i aktivnostima u razvijanju odnosa NATO-a sa Rusijom, Ukrajinom i zemljama Mediteranskog dijaloga;

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

- realizaciju analiza na strateškom nivou za identifikaciju nedostataka u sposobnostima i u određivanju prioriteta;
- upravljanje resursima za operacije i vežbe koje je dodelio NATO i obavljanje operativnih misija i zadataka koje je odredio Severnoatlantski savet;
- zajedno sa Savezničkim komandantom za transformaciju, razvija i sprovodi program obuke i vežbi u kombinovanim i združenim postupcima za vojne komande i snage NATO-a i partnerskih država.

Vrhovni saveznički komandant za transformaciju (SACT)

Saveznička komanda za transformaciju (Allied Command Transformation, ACT) je u nadležnosti Vrhovnog savezničkog komandanta za transformaciju (Supreme Allied Commander Transformation, SACT), čije se odgovornosti mogu sažeti kako sledi:

- doprinos očuvanju mira, bezbednosti i teritorijalne celovitosti zemalja članica Saveza preuzimanjem vodeće uloge na nivou strateške komade u reformi vojnih struktura, snaga, kapaciteta i doktrina NATO-a, kako bi se poboljšala vojna efikasnost Saveza;
- sprovođenje operativne analize na strateškom nivou, u saradnji s ACO-om, uz određivanje prioriteta, kako bi se prepoznali vrsta i obim zahteva sposobnosti i interoperabilnosti, a rezultati usmerili prema celokupnom postupku planiranja odbrane NATO-a;
- integracija i sinhronizacija NATO-ovih reformskih nastojanja, u saradnji s ACO-om, sa operativnim aktivnostima i sa drugim elementima komandne strukture kako bi se doprinelo da NATO snagama, sada i u budućnosti, budu na raspolaganju efikasne kombinovane ili združene vojne komande koje su u mogućnosti da računaju na vojne kapacitete neophodne u izvršavanju njihovih zadataka;
- istraživanje koncepcija i afirmacija doktrine razvoja;
- izvođenje eksperimenata i pružanje podrške u postupcima istraživanja i prikupljanja podataka koji su deo razvoja novih tehnologija; u izvršavanju ovih zadataka radi zajedno sa odgovarajućim NATO službama i odborima za vođenje projekata kako bi se uočile mogućnosti za poboljšanu interoperabilnost i standardizaciju, i tako omogućila kvalitetna reforma sposobnosti za dobrobit Saveza;
- upravljanje zajednički finansiranim resursima dodeljenim za programe reforme NATO-a kako bi se obezbedila pravovremena i racionalna rešenja za operativne zahteve;

- sprovođenje programa obuke i obrazovanja kako bi se Savezu obezbedili rukovodioci, eksperti i štabno osoblje obučeno u okviru zajedničkih normi NATO-a i sposobno za efikasan rad u kombinovanom i združenom vojnom okruženju;
- ustanovljavanje i realizacija procedura stvorenih da se obezbedi trajna prilagođenost organizacija, koncepcija, resursa i programa obrazovanja potrebnih za afirmaciju reforme NATO-a;
- davanje podrške zahtevima uvežbavanja Savezničke komande za operacije u svim fazama planiranja, izvršavanja i procene.

Podela uloga i odgovornosti

Dok nova komandna struktura predviđa blisku saradnju između dve strateške komande, postoji i jasna podela njihovih pojedinačnih odgovornosti kako bi se izbegla nepotrebna preklapanja i dvostruki naponi. Zato svaka komanda ima jasno identifikovane vodeće uloge i uloge podrške. U posebnim područjima gde jedna strateška komanda ima vodeću ulogu, ona je odgovorna za službeni input Vojnom odboru, ali joj, prema potrebi, u tome pomoć pruža i druga strateška komanda. I suprotno, tamo gde ova strateška komanda ima ulogu podrške, za usmeravanje saveta na komadnom i štabnom nivou ona je odgovorna strateškoj komandi koja ima vodeću ulogu.

Dok obe strateške komande imaju odgovornosti koje se odnose na postupak planiranja odbrane NATO-a, a da bi se obezbedio dobro organizovan i koherentan postupak, Saveznička komanda za transformaciju preuzela je vodeću ulogu za vojne aspekte kao što su revizija odbrambenih zahteva, planiranje snaga, planiranje naoružanja i logistike, planiranje komande i kontrole, kao i za Postupak planiranja i revizije partnerstva za mir (Partnership for Peace (PfP) Planning and Review Process). Saveznička komanda za operacije nadležna je za vojne aspekte planiranja za slučaj civilnih vanrednih situacija, za nuklearno planiranje i za procenu adekvatnosti i rizika u planiranju snaga.

Komandovanje i kontrola nad snagama, što obuhvata i operativno planiranje, u nadležnosti je SACEUR-a. S druge strane, kada se radi o združenim i kombinovanim konceptima i doktrinama, što obuhvata i vojne koncepcije PfP, odgovornost leži na SACT-u koji koristi lekcije naučene u operacijama i na vežbama kao osnovu za unošenje promena koje se odnose na koncepcije, doktrinu i sposobnosti. Oni potom postaju osnov strateških uputstava i procedura za operacije koje je razvila Saveznička komanda za operacije.

Obe strateške komande imaju vlastitu strukturu upravljanja i vlastiti budžet, kao i individualne odgovornosti koje se odnose na njih, a obuhvataju strateško upravljanje, finansijsko planiranje i upravljanje resursima.

Upravljanje «paketima sposobnosti» je još jedna od odgovornosti koju dele obe strateške komande. SACT je fokusiran na razvoj sposobnosti kako bi se unapredila združena i kombinovana efikasnost celog niza misija Saveza. SACEUR je odgovoran za razvoj sposobnosti potrebnih pri vođenju operacija.

Na obaveštajnom području, Saveznička komanda za operacije obezbeđuje podršku uz pomoć obaveštajnih podataka za operativno planiranje same operacije, dok je Saveznička komanda za transformaciju koncentrisana na dugoročnu analizu obaveštajnih koncepcija i trendova. Slično tome, na području komunikaciono-informacionih sistema, raspodela odgovornosti omogućava ACO-u da se usredsredi na operativno planiranje i identifikovanje nedostatka, dok je ACT fokusiran na buduće koncepcije, kapacitete i strukture.

Kada je reč o vežbama, obuci, proceni i ekperimentisanju, SACT ima vodeću ulogu u NATO i PfP združenom individualnom obrazovanju i obuci, i s tim u vezi povezanim uputstvima. Osmišljavanje, vođenje i procena eksperimenata za pomoć u razvoju i u proveru koncepcija, doktrina i tehnologije u nastajanju, deo su zadataka SACT-a. Tešnje usklađivanje sa SACEUR-om i zemljama članicama odvija se u odnosu na raspored i dostupnost snaga za obučavanje, uvežbavanje i ekperimentisanje što se preduzima zarad ispunjenja reformskih ciljeva.

Zajednička obuka dodeljenih snaga NATO-a i PfP-a kao i potčinjenih delova operativne komandne strukture odgovornost su SACEUR-a kome u osmišljavanju, planiranju i proceni vežbi podršku daje ACT.

Saveznička komanda za transformaciju ima vodeću ulogu na području naučnog istraživanja i razvoja, iako Saveznička komanda za operacije sprovodi i sopstvene operativne analize i obezbeđuje tehničku podršku za komadnu strukturu i operacije.

Operativna struktura

Sve NATO operacije koriste rasporedive ili statičke elemente i kapacitete NATO-a dostupne integrisanoj komandnoj strukturi i strukturi snaga, i dizajnirane su prema posebnim zahtevima i izazovima svake operacije. Ovaj postupak se primenjuje bilo da je Savez preduzeo operacije kao

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

odgovor na pretnju jednoj ili većem broju zemalja članica shodno članu 5. Severnoatlantskog sporazuma (poznate kao "operacije iz člana 5.") bilo da su u pitanju operacije podrške miru ili nekim drugim vojnim operacijama o kojima odlučuje Severnoatlantski savet ("operacije van člana 5.").

Komadna i kontrolna struktura deluje na tri nivoa, strateškom, operativnom i nivou vida .

Na strateškom nivou Savezničke združene snage angažuju se u političko-vojnom okviru, usvojenom na Vojnom odboru, potvrđenom od Severnoatlantskog saveta, a koji je osmišljen radi ispunjavanja strateških ciljeva Saveza. Celokupno komadovanje bilo kojom operacijom, na strateškom nivou preuzima SACEUR koji taj zadatak obavlja iz štaba Savezničke komande za operacije u Vrhovnoj komandi savezničkih snaga za Evropu (Supreme Headquarters Allied Powers in Europe, SHAPE) u Monsu (Belgija). SACEUR je odgovoran za pripremanje i vođenje svih vojnih operacija Saveza shodno raspodeli odgovornosti između strateških komandi. On izdaje strateška uputstva potčinjenim komandantima i usklađuje multinacionalnu podršku, pojačanja i udeo različitih delova i vidova u komadnoj strukturi.

U okolnostima kad su političke odluke donete na osnovu okvirnog dogovora postignutog između NATO-a i Evropske unije o pomoći NATO-a u vojnim operacijama pod vođstvom EU, od SACEUR-a se takođe mogu zahtevati štabni kapaciteti za te operacije, u kojima mogu da učestvuju svi saveznici.

Učešće zemalja partnera u dogovorima oko komadovanja utvrđeno je na sličan način u utvrđenom političko-vojnom okviru PfP operacija pod vođstvom NATO-a.

Na operativnom nivou, planiranje i vođenje operacija koje se zasnivaju na dobijenim strateškim vojnim uputstvima u nadležnosti je imenovanog komandanta na operativnom nivou koji svoje zadatke izvršava kroz združenu stalnu ili rasporedivu operativnu komandu.

Savez ima tri stalne združene komande na operativnom nivou: dve Komande združenih snaga (Joint Force Command (JFC) Headquarters) u Brunsumu (Holandija) i Napulju (Italija) i treću Združenu komandu manjeg obima (Joint Headquarters) u Lisabonu (Portugal). Postoje različiti aranžmani koji obezbeđuju da u slučaju potrebe mogu istovremeno da se vode najmanje dve operacije, da može da im se daje podrška u toku zadanog vremena i da njihovi raznorodni delovi mogu da se rotiraju. Odgovornost operativnog komadovanja i nadzora nad NATO snagama za odgovor (NATO Response

Force), po principu rotacije, snose tri Združene komande.

Obe Komande združenih snaga imaju potčinjene kopnene, pomorske i vazduhoplovne komande (Component Commands). Treća Združena komanda nema odgovornost stalne operativne komande i ona je prvenstveno odgovorna za podršku operacijama Kombinovanih i združenih namenskih snaga (Combined Joint Task Force).

Na trećem nivou komandne i kontrolne strukture postoje: dve komande za kopnene snage (Component Command-level land headquarters) u Nemačkoj (Hajledberg) i Španiji (Madrid); dve komande vazduhoplovstva (Component Command air headquarters) u Nemačkoj (Ramštajn) i Turskoj (Izmir); i dve mornaričke komande Component Command-Maritime headquarters) u Engleskoj (Nortvud) i Italiji (Napulj.)

Svako od pomenutih komandu podršku pružaju specijalizovane celine i potčinjeni delovi u zavisnosti od prirode i obima operacija, a što, u slučaju potrebe, može biti pojačano dodatnim elementima i osobljem odgovarajućeg nivoa spremnosti i obučenosti.

Uz ove pomenute komande, Saveznička komanda podmorničkih snaga smeštena u Norfolku (Virginia, SAD) potčinjena SACEUR-u i finansirana od strane SAD-a, snosi glavnu odgovornost za ukupnu koordinaciju pitanja podmorničarstva u saradnji sa komandama mornarice u Nortvudu i Napulju.

Proces i struktura transformacije

Transformacija vojnih kapaciteta NATO-a obuhvata tesno povezane funkcije usmerene ka rešavanju izuzetno važnih zadataka uvođenja poboljšanja kapaciteta Saveza, neophodnih u suočavanju sa izazovima postojećeg i budućeg bezbednosnog okruženja. Ove funkcije, naprimer, obuhvataju procenjivanje budućeg bezbednosnog okruženja, određivanje budućih združenih koncepcija na strateškom nivou, razvijanje, integrisanje i testiranje novih operativnih koncepcija, doktrina, organizacionih struktura, kapaciteta i tehnologija i doprinos sprovođenju poboljšanja.

Organizacija Savezničke komande za transformaciju osmišljena je kako bi se, u različitim procesima pokrenutim u cilju poboljšanja, postiglo celovito i objedinjeno okruženje transformacije. Proces se sastoji od nekoliko različitih, ali povezanih funkcija koje obuhvataju: strateške koncepcije, politiku i identifikaciju potreba; planiranje i primenu kapaciteta, združeni i kombinovani koncepcijski razvoj, eksperimentisanje, procenu i doktrinu,

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

istraživanje budućih kapaciteta i tehnologija; i obučavanje i obrazovanje.

SACT-ov štab u Norfolku usko sarađuje sa Komandom združenih snaga SAD-a i predstavlja centar za nadzor celokupnog procesa reforme i usklađivanja gore navedenih funkcija. Njegov rad zasniva se na mreži centara i celina u vojnoj strukturi NATO-a, smeštenih u Evropi i Severnoj Americi, koji doprinose različitim aspektima procesa transformacije. Neki od ovih centara ili celina pružaju podršku u više funkcija ili postupaka.

Kad je reč o organizaciji, uz štab u Norfolku, Saveznička komanda za transformaciju raspolaže sa ACT timom (ACT Staff Element) smeštenim u glavnom sedištu NATO-a u Briselu koji pomaže predstavniku SACT- a u Vojnom odboru. Osim njega postoji još jedan ACT tim koji ima sedišta gde i SHAPE obezbeđujući vezu i usklađenost sa Savezničkom komandom za operacije, Međunarodnim osobljem, Međunarodnim vojnim osobljem, nacionalnim vojnim predstavnicima i ostalim NATO telima i agencijama koji su odgovorni za planiranja odbrane i resursa kao i za pitanja primene.

U okviru strukture ACT-a takođe postoji Centar za združeno ratovanje (Joint Warfare Centre, JWC) sa sedištem u Stavangeru (Norveška) koji unapređuje i sprovodi NATO-ovo združeno i kombinovano eksperimentisanje, analize i postupke razvoja doktrine kako bi se do maksimuma povećala sinergija reforme i poboljšali kapaciteti i interoperabilnost NATO-a. Centar doprinosi razvojnom radu na novim tehnologijama, modeliranju i simulaciji, i rukovodi obukom i programima razvoja za nove koncepcije i doktrinu.

Struktura ACT-a obuhvata Centar za združenu analizu i naučene lekcije (Joint Analysis and Lessons Learned Centre) sa sedištem u Monsantu (Portugal) koje rezultate združene analize i naučenih lekcija upisuje u mrežu transformacije.

Kroz rad Centra za obuku združenih snaga (Joint Force Training Centre) sa sedištem u Bidgošću (Poljska), JWC obezbeđuje programe obuke za podršku obe strateške komande i doprinosi ocenjivanju obuke združenih snaga koju vrši Saveznička komanda za operacije. Ovaj centar održava službene kontakte sa ostalim NATO agencijama i telima kao i sa nacionalnim i multinacionalnim centrima i institucijama obuke.

Centar za podmorska istraživanja (Undersea Research Centre) u La Speccii (Italija), rukovodi istraživanjima i integriše nacionalna nastojanja u podršci podmorskim operativnim i zahtevima transformacije NATO-a, a Centar za operativnu obuku u zaprečavanju na moru (NATO Maritime Interdiction Operational Training Centre) je u Grčkoj (Souda Bay).

Takođe, u vojnoj strukturi NATO-a postoji određen broj obrazovnih

institucija koji obuhvata NATO-ov koledž za odbranu (NATO Defence College) u Rimu (Italija), NATO školu (NATO School) u Oberammergauu (Nemačka) i NATO CIS školu (NATO CIS School) u Latini (Italija) čije aktivnosti koordiniše Saveznička komanda za transformaciju.

Više stručnih centara (Centres of Excellence), osnovanih na nacionalnom ili multinacionalnom nivou, putem eksperimentisanja omogućava napredak interoperabilnosti i kapaciteta, testiranje i razvoj doktrine i potvrđivanje novih koncepcija. Saradnja između centara za usavršavanje i Strateških komandi zasniiva se na osnovu posebnih memoranduma o razumevanju između članica učesnica i odgovarajuće Strateške komande.

Vojne snage

U principu, NATO nema nezavisne vojne snage osim onih koje su mu dodelile zemlje članice. Stoga, kada Severnoatlantski savet i donese odluku o početku neke operacije, zemlje članice moraju da dodele snage za raspolaganje kroz proces stvaranja snaga (force generation process). Ovaj proces može da obuhvati i zemlje nečlanice NATO-a, kao što su zemlje u okviru Partnerstva za mir (PfP) i Mediteranskog dijaloga. Kada takve snage završe sa svojom misijom, one se vraćaju u svoje nacionalne vojne strukture.

Zajednički rad zahteva kompatibilnost opreme i zadovoljavajući nivo interoperabilnosti, naprimer da bi se omogućili sanabdevanje gorivom i logistička podrška koje pruža druga država. Snage NATO-a i partnerskih zemalja takođe se zajedno uvežbavaju, učestvuju na kursovima standardizovanih operativnih procedura i jezika, sprovode vojne simulacije i učestvuju u drugim multinacionalnim vežbama, što sve zajedno doprinosi poboljšanju njihovog učešća kombinovanim (multinacionalnim) operacijama.

Međutim, postoji određen broj zajedničkih kapaciteta odbrane među kojima je najznačajnija flota aviona Vazdušnog sistema za rano upozorenje i kontrolu nadzor (Airborne Warning and Control Systems, AWACS) koji nadgledaju vazdušni prostor obezbeđujući rano upozorenje, komandovanje i kontrolu. Posle terorističkih napada na Sjedinjene američke države 2001. godine, avioni AWACS-a su upućeni u nadgledanje teritorije SAD-a. Na zahtev Turske oni su 2003. godine čuvali tursku teritoriju od mogućih napada kao posledice sukoba u Iraku. Takođe, ovi avioni često doprinose obezbeđivanju značajnih događanja, kao što su to naprimer bile Olimpijske igre u Atini 2004.

Osim aviona AWACS-a sposobnost NATO sistema za rano upozorenje i kontrolu u vazduhu obuhvata i određeni broj aviona za multinacionalnu podršku i obuku, integrisani radarski sistem i zajedničke instalacije infrastrukture. Te snage se popunjavaju multinacionalnim osobljem iz zemalja članica za obavljanje ovih posebnih zadataka u okviru integrisane strukture snaga Saveza.

Civilno-vojna saradnja

U današnjem bezbednosnom okruženju, bliska saradnja između civilnih i vojnih tela postala je sve važniji faktor uspešnog vođenja vojnih operacija, posebno u operacijama podrške miru posle sukoba, poput onih koje je Savez preduzeo na Balkanu i u Avganistanu. Civilno-vojna saradnja podrazumeva i nužnu koordinaciju između operativnih komandi NATO-a i civilnih organizacija koje obuhvataju lokalne vlasti i lokalno stanovništvo na području bilo koje operacije, kao i međunarodne, nacionalne i nevladine organizacije i agencije.

Grupa sever za civilno-vojnu suradnju (Civil-Military Cooperation CIMIC Group North) u početku je bila multinacionalni projekt koji je finansiralo šest NATO zemalja (Češka Republika, Danska, Holandija, Norveška, Nemačka i Poljska), da bi 15. januara 2003. godine službeno dobila status međunarodne vojne komande.

Njena uloga je da obezbedi potrebnu ekspertizu NATO komandantima i civilnim institucijama kako bi se stvorili uslovi potrebni da bi se prilikom vojnih operacija premostio jaz između vojske i civilnog sektora, poglavito u operacijama podrške miru, posle sukoba, kada saradnja između svih onih koji učestvuju predstavlja bitan faktor u pomoći lokalnim vlastima, prilikom ponovnog uspostavljanja društvenih struktura i normalnih životnih uslova za lokalno stanovništvo. Civilno-vojna saradnja može takođe da predstavlja važan aspekt humanitarnih operacija koje preduzimaju nacionalne ili međunarodne vojne snage, kao i operacija pomoći u slučaju katastrofa ili drugih operacija u slučaju civilnih vanrednih situacija.

CIMIC Grupa sever sa sedištem u Budelu (Holandija), funkcionalno je pridružena Komandi za združene snage u Brunssumu i uspostavlja radne odnose i odnose obuke sa ovom komandom. Međutim, njena uloga je u pružanju pomoći svim NATO operacijama. Njen glavni prioritet je uspostavljanje efikasne operativne sposobnosti, sa početnim fokusiranjem na obuku i obrazovanje CIMIC osoblja. Sličnu inicijativu su razvile Italija, Mađarska i Grčka kako bi stvorile CIMIC Grupu jug (CIMIC Group South) pri Komandi za združene snage u Napulju.

Rezervne snage

Značaj rezervnih snaga raste s porastom broja vojnih operacija međunarodne zajednice, naprimer, u obliku "voljnih koalicija" (coalitions of the willing) i operacija pod mandatom UN-a pod vođstvom različitih međunarodnih organizacija.

Odbor za nacionalne rezervne snage (National Reserve Forces Committee, NRFC) predstavlja centralni forum Saveza za pitanja rezerve, sa zadatkom pripreme konceptijskih predloga i razvoja pristupa Vojnog odbora (MC) i zemalja članica u ovom domenu.

Da bi ispunio ulogu savetodavnog tela NRFC kontinuirano na celovit i maksimalno dalekosežan način razmatra aktuelne probleme preventivne bezbednosti u kontekstu pitanja rezervi. Odbor takođe služi kao forum za razmenu informacija između pojedinih NATO zemalja koje se bave pitanjima rezerve i harmonizacijom rezervnih snaga, kada god je moguće, u skladu sa najboljim u praksi stečenim principima. Od 1996. godine, NRFC je fokusiran na jačanje operativne spremnosti rezervnih snaga NATO-a putem proširenja razmene informacija i zajedničkim angažovanjem rezervnih i aktivnih snaga.

Proučava se niz ključnih područja kao što su mobilizacijski sistemi, potreba za obučavanjem i dopunskom obukom kao i motivacijom rezervista.

NRFC je osnovan 1981. godine. Danas su skoro sve NATO zemlje članice odbora, dok su Vojno osoblje, Saveznička komanda za operacije i Saveznička komanda za transformaciju zastupljeni sa oficirima za vezu (Australija ima stalnog promatrača). NRFC održava plenarne konferencije najmanje dva puta godišnje.

Predstavnike NRFC-a imenuju nacionalna ministarstva odbrane, a šefovi nacionalnih delegacija (HoD) većinom su načelnici ili komesari rezervnih snaga iz NATO zemalja.

NRFC daje instrukcije Međusavezničkom udruženju rezervnih oficira (Interallied Confederation of Reserve Officers, CIOR) koje okuplja sva postojeća udruženja rezervnih oficira u NATO zemljama. CIOR je nepolitička, nevladina i neprofitabilna organizacija koja je posvećena saradnji udruženja nacionalnih rezervnih oficira iz NATO zemalja kao i solidarnosti u okviru atlantskog Saveza.

Članovi ovih udruženja su, uz njihovu ulogu rezervnih oficira, aktivni kao civili na područjima preduzetništva, industrije, nauke, politike i u drugim aspektima profesionalnog života. Stoga, oni mogu da doprinose boljem

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

razumevanju bezbednosnih i odbrambenih pitanja od strane celokupnog stanovništva, ali i da unesu civilnu ekspertizu i iskustvo u zadatke i izazove sa kojima se suočavaju rezervne snage u NATO-u.

CIOR su osnovala oficirska udruženja Belgije, Francuske i Holandije 1948. godine. Glavni ciljevi CIOR-a su podrška politici NATO-a i pomoć u postizanju ciljeva Saveza, održavanje kontakata sa vojnim vlastima i komandama NATO-a i razvijanje međunarodnih kontakata rezervnih oficira kako bi se unapredilo obostrano znanje i razumevanje. Nacionalna udruženja rezervnih oficira biraju svoje delegate za CIOR. Šef svake delegacije je ujedno i potpredsednik CIOR-a. Međunarodnog predsednika CIOR-a i glavnog sekretara bira Izvršni odbor koji je političko telo CIOR-a koje odlučuje koja će zemlja predsedavati CIOR-om, gde će se održavati kongresi, koje će projekte prihvatiti razne komisije i koje će se krajnje radnje preduzeti u pogledu tih projekata.

CIOR se sastaje jednom godišnje, leti, svaki put u drugoj zemlji članici. Takođe se organiziraju zimske konferencije za Izvršni odbor i komisije CIOR-a.

Međusavezničko udruženje rezervnih sanitetskih oficira (Interallied Confederation of Medical Reserve Officers, CIOMR) je pridruženi član CIOR-a. Ono održava svoje sednice na istom mestu i u isto vreme kada se održavaju CIOR-ov letnji kongres i zimska konferencija, ali imaju svoj vlastiti dnevni red rasprave o medicinskim pitanjima.

CIOMR je osnovan 1947. godine kao službena organizacija sanitetskih oficira u rezervnim snagama zemalja koje su trebalo da postanu članice NATO-a. Organizaciju su osnovale Belgija, Francuska i Holandija, a danas su u njoj zastupljene sve zemlje članice CIOR-a. Ciljevi CIOMR-a su uspostavljanje bliskih profesionalnih veza s lekarima i medicinskim službama rezervnih snaga NATO zemalja, proučavanje tema od važnosti za rezervne sanitetske oficire a koje obuhvataju medicinsko-vojnu obuku i razvijaju efikasnu saradnju sa aktivnim snagama Saveza.

Uvek kada je moguće, CIOR, CIOMR i NRFC sastaju se u isto vreme i na istom mestu. Ova tri tela takođe nastoje da usklade svoje pojedinačne programe i projekte.

Nazivi i adrese udruženja nacionalnih rezervnih oficira udruženih u CIOR i dalje informacije o CIOR-u i CIOMR-u mogu se dobiti od:

CIOR Liaison Office
NATO/IMS/P1P/CIOR
NATO HQ
1110 Brussels
Belgium
Tel: 32 2 707 529

Reserve Affairs
Advisor
Public Inform.
7010 SHAPE
Belgium
Tel: 32 65 44 33 89

Secretary General
CIOMR
Office 6 Boterdorpse
Verlaat
3054 XL Rotterdam
Netherlands
Fax: 31 10 4635307

POGLAVLJE 10

GLAVNI ZADACI MEĐUNARODNOG VOJNOG OSOBLJA

Na isti način kao što Međunarodno osoblje predstavlja izvršnu agenciju koja pruža podršku Savetu i njegovim odborima, tako i Međunarodno vojno osoblje (International Military Staff, IMS), pod nadležnošću svog direktora, predstavlja izvršnu agenciju koja pruža podršku Vojnom odboru i, kao i Međunarodno osoblje, podvrgava se povremenim reformama.

Direktor Međunarodnog vojnog osoblja (Director of the International Military Staff, DIMS) je general ili oficir u rangu admirala koga, između kandidata nominovanih od strane zemalja članica, imenuje Vojni odbor. IMS pod njegovim rukovodjenjem priprema procene, studije i izveštaje koji predstavljaju osnovu za rasprave i odluke Vojnog odbora. IMS je takođe odgovoran za planiranje, procenu i preporuku politike o vojnim pitanjima koju razmatra Vojni odbor, kao i za obezbeđivanje sprovođenja smernica i odluka Vojnog odbora prema naloženom. IMS osigurava ključnu vezu između političkih tela Saveza koja donose odluke i Strateških komandanata, a održava blisku vezu sa civilnim Međunarodnim osobljem.

IMS se sastoji od vojnog osoblja koje su uputile njihove države na štabna mesta glavnog sedišta NATO-a kako bi radili na zajedničkim interesima Saveza umesto i u ime zemlje iz koje dolaze. Neka mesta u IMS-u na administrativnim i funkcijama podrške popunjavaju civili. Uz potpomaganje rada Vojnog odbora, pripremu i praćenje njegovih odluka, IMS je takođe aktivno uključen u proces saradnje u okviru EAPC-a i PfP-a kao i u okviru Saveta NATO-Rusija, Komisije NATO-Ukrajina i Mediteranskog dijaloga. Zemlje partneri zastupljene u Međunarodnom vojnom osoblju zastupljene su i u nekim delovima integrisane komande strukture koji se nazivaju «Štabni elementi Partnerstva za mir» («Partnership for Peace Staff Elements»). U vreme napetosti, kriza i neprijateljstava, ili u toku izvođenja NATO vežbi, IMS primenjuje Organizaciju za upravljanje krizama zasnovanu na funkcionalnim vojnim timovima.

Za koordinaciju štabnih aktivnosti i nadzor toka informacija i komunikacija, kako u IMS-u, tako i između IMS-a i drugih delova glavnog sedišta NATO-a, odgovoran je Izvršni koordinator (Executive Coordinator) pri Kancelariji direktora IMS-a. Izvršni koordinator i njegovo/njeno osoblje takođe daju sekretarsku podršku i savete Vojnom odboru po pitanjima procedura.

Finansijski kontrolor (Financial Controller) daje savete glavnim funkcionerima u vezi sa svim finansijskim i poreskim pitanjima vezanim

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

uz grupu budžeta kojima upravlja IMS. Finansijski kontrolor za finansijsko upravljanje budžetom IMS-a odgovara Odboru za vojni budžet (Military Budget Committee). Njegov zadatak je, takođe, pripremanje, obrazlaganje, upravljanje i nadzor svih pitanja vezanih uz budžet koja se predstavljaju Odboru za vojni budžet. On obavlja finansijski nadzor NATO tela sa budžetima s kojima upravlja IMS, kao što su NATO Agencija za standardizaciju (NATO Standardisation Agency), NATO–ov koledž odbrane (NATO Defense College) i Agencija za istraživanje i tehnologiju (Research and Technology Agency). Na kraju, finansijski kontrolor takođe odgovara za sprovođenje unutrašnjih revizija računa i aktivnosti s finansijskim posledicama u delokrugu svoje odgovornosti.

Kancelarija direktora IMS-a obuhvata i pravnog savetnika (Legal Counsel) u službi direktora i IMS-a kao celine, koji pruža savete o međunarodnim i nacionalnim pravnim implikacijama svih aspekata vojnih misija NATO-a i o implikacijama vojnih saveta koje Vojni odbor daje Severnoatlantskom savetu. Pravni saveti se daju o pravnim aspektima operacija, podrške operacijama, međunarodnim zakonima i sporazuma koji se odnose na oružane sukobe, po pitanju operativnih planova kopnenih, vazdušnih i pomorskih snaga, pravila upotrebe snaga, politike izbora ciljeva, upotrebe oružane sile, logistike i pitanja nabavke, instalacija kao i po ostalim pitanjima. Saveti se takođe mogu odnositi na obaveze NATO-a prema ne-NATO-ovim vojnim i civilnim celinama, kao i na interna pravna pitanja u pogledu uloge IMS-a.

Savetnik za javno informisanje (Public Information Adviser) daje savete predsedavajućem Vojnog odbora, zameniku predsedavajućeg i direktoru IMS-a o pitanjima od značaja za javno informisanje i ujedno je portparol predsedavajućeg Vojnog odbora. Ovaj oficir je takođe odgovoran za razvijanje i praćenje vojne politike i doktrine za javno informisanje. Tokom operacija NATO-a, savetnik za javno informisanje postaje predstavnik IMS-a u svim odborima i radnim grupama koji rade na pitanjima javnog informisanja i razvija, koordinira i izvršava strategije javnog informisanja. On blisko saraduje sa Međunarodnim osobljem i organizacijama za javno informisanje u Strateškim komandama i nacionalnim ministarstvima obrane.

Direktoru Međunarodnog vojnog osoblja podršku daju pomoćnici direktora, od kojih je svaki odgovoran za posebno područje aktivnosti.

Planiranje i politika

Jedan od zadataka Međunarodnog vojnog osoblja je razvoj i koordinacija doprinosa Vojnog odbora politici NATO-a i pitanjima planiranja, politici

odbrane, strateškom planiranju, politici planiranja za specijalno naoružanje, proliferaciji oružja za masovno uništenje, odbrambenom planiranju i planiranju snaga, NATO Snagama za odgovor (NRF) i Praškoj obavezi za sposobnosti (PCC). Rad je podeljen u tri glavna područja koja se bave strateškom politikom i koncepcijama, nuklearnom, biološkom i hemijskom (NBC) politikom, i odbrambenim planiranjem i planiranjem snaga. Ova područja obuhvataju doprinos razvoju političko-vojnih koncepcija, studija i procena, postupaka odbrambenog planiranja i snaga NATO-a, dvogodišnjih odbrambenih revizija i dugoročnih koncepcijskih studija. Osoblje razvija i zastupa gledišta Vojnog odbora i Strateških komadanata NATO-a o pitanjima vojne politike u različitim telima NATO-a. Ono je takođe odgovorno za koncepcijski razvoj dokumenata vezanih uz odnose NATO-EU i njihovo strateško partnerstvo kao i za praćenje tema vezanih uz «Berlin Plus» (vidi VII. deo).

Regionalna saradnja i bezbednost

Međunarodno vojno osoblje takođe je fokusirano na saradnju i regionalnu bezbednost koji obuhvataju vojne kontakte i saradnju kroz okvire Evroatlantskog saveta za partnerstvo, Partnerstva za mir, Saveta NATO-Rusija, Komisije NATO-Ukrajina i Mediteranskog dijaloga. Formulisu se vojni saveti o ulozi NATO-a u različitim aspektima razoružanja, kontrole naoružanja i pitanjima kooperativne saradnje. Takođe je razvijena saradnja sa Organizacijom za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) na području razoružanja, kontrole oružja i kooperativne bezbednosti. Osoblje Kancelarije za konsultacije Zapada (Western Consultation Office, WCO) u Beču potiče iz redova Međunarodnog vojnog osoblja. Ova kancelarija je osnovana da bi olakšavala i unapređivala saradnju NATO-a s OEBS-om.

Odnosi sa zemljama partnerima postali su deo svakodnevnih obaveza IMS- a. Od 1994. godine, otvoren je niz kancelarija za vezu sa zemljama partnerima, a od 1997. godine otvorene su stalne diplomatske misije u glavnom sedištu NATO-a. Dodatno su ojačane vojne veze sa zemljama partnerima putem Štabnih elemenata Partnerstva za mir (Partnership for Peace Staff elements) koje čine oficiri iz NATO-a i zemalja partnera smešteni u IMS-u u glavnom sedištu NATO-a, i oni koji deluju u sklopu integrisane vojne strukture NATO-a. Oficiri iz zemalja partnera koji rade na takvim mestima zajedno sa oficirima iz NATO zemalja na međunarodnim pozicijama učestvuju u pripremanju rasprava o politici i o primeni političkih odluka koje se odnose na odgovarajuća vojna pitanja Partnerstva za mir.

Operacije

Još jedan važan zadatak Međunarodnog vojnog osoblja predstavlja podrška Vojnom odboru u razvoju trenutnih operativnih planova i u bavljenju pitanjima koja se odnose na položaj NATO snaga i na druga pitanja vojnog upravljanja vezana uz ulogu NATO-a u međunarodnim krizama. Takođe su obuhvaćeni propaganda i razvoj multinacionalne obuke i vežbi za zemlje NATO-a i PfP-a kao i nastojanja za koordinaciju vezana uz razvoj efikasnih NATO operacija informisanja i razvoj odgovarajuće obuke i vežbi. IMS obezbeđuje podršku i NATO Odboru za protivvazдушnu odbranu kao i za sva pitanja protivvazdušne obrane. Oficir za vezu NATO-a pri Ujedinjenim nacijama po potrebi osigurava redovan kontakt sa UN-om u ime Međunarodnog vojnog osoblja i Organizacije u celini.

Obaveštajna pitanja

Generalnom sekretaru, Severnoatlantskom savetu, Odboru za planiranje odbrane, Vojnom odboru i ostalim NATO telima svakodnevno se pruža podrška u vidu strateških obaveštajnih podataka.

U nadležnosti IMS-a su objedinjavanje i procena obaveštajnih podataka dobijenih od zemalja članica NATO-a i NATO komandi, a njihovo prosleđivanje u glavnom sedištu NATO-a i prema komandama, agencijama, organizacijama i zemljama NATO-a je centralizovano i koordinisano.

Izrađuju se i prosleđuju procene strateške obaveštajne analize NATO-a, upravlja se i koordiniše dokumentima obaveštajne politike i osnovnim obaveštajnim dokumentima, a održavaju se odabrane baze podataka i informatičke službe digitalnih obaveštajnih podataka. Dodatni zadaci obuhvataju uloge strateškog upozorenja i upravljanja krizama, povezivanje sa drugim NATO i nacionalnim telima koja obavljaju specijalizovane obaveštajne zadatke, pružanje informacija NATO telima o relevantnim zbivanjima i olakšavanje oblikovanja vojnih saveta političkim vlastima NATO-a.

Logistika i resursi

Niz važnih zadataka obavlja se u području logistike i resursa: upravljanje resursima Saveza kao podrška vojnim telima NATO-a, razvoj i ažuriranje

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

vojne politike i procedura za upravljanje resursima Saveza, podrška u osoblju Vojnom odboru i prikladno zastupanje Vojnog odbora u sledećem:

- u svim pitanjima koja se tiču razvoja i procene NATO-ove vojne politike i procedura naoružanja, istraživanja i tehnologije kao i aktivnosti standardizacije vezanih uz Vojni odbor;

- u svim pitanjima koja se tiču logistike, medicinskog planiranja, planiranja za slučaj civilnih vanrednih situacija, vojnog i civilnog osoblja, zadataka zaposlenih i zajednički finansiranih sredstava NATO-a koja su obezbeđena kroz NATO Program za bezbednosna ulaganja i kroz Vojni budžet;

- u svim pitanjima, zajedno sa osobljem koje radi na regionalnoj saradnji i bezbednosti, koja se tiču logistike, naoružanja, uključujući istraživanje i tehnologiju, upravljanje resursima i aktivnostima standardizacije vezanim uz Vojni odbor i svim zemljama i organizacijama koje sarađuju s NATO-om.

Konsultovanje, komandovanje i kontrola (C3)

Osoblje glavnog sedišta NATO-a za konsultacije, komandovanje i kontrolu (NATO HQ Consultation, Command and Control Staff, NHQC3S) je kombinovano osoblje koje obuhvata civilne članove Međunarodnog osoblja i oficire Međunarodnog vojnog osoblja u službi zadovoljavanja zahteva Severnoatlantskog saveta, Vojnog odbora i NATO C3 odbora (NATO C3 Board, NC3B) u pogledu konsultacija, komandovanja i kontrole. U okviru strukture Međunarodnog vojnog osoblja je i Administrativno sedište NHQC3S-a kojim rukovodi direktor (Director, NHQC3S) koji je zamenik predsedavajućeg NATO C3 odbora i predstavnik Vojnog odbora u NATO C3 odboru. Članovi NHQC3S-a pružaju podršku NC3B-u i njegovim podređenim odborima i daju savete Vojnom odboru o političkim standardima komunikaciono-informacionih sistema(CIS), proizvodima, analizama i «paketima sposobnosti» vezanim uz konsultacije, komandovanje i kontrolu (C3).

NATO Situacioni centar

Situacioni centar NATO-a (NATO Situation Centre, SITCEN) pomaže Severnoatlantskom savetu, Odboru za planiranje odbrane i Vojnom odboru u izvršavanju njihovih zadataka na području konsultacija. SITCEN predstavlja centralno mesto Saveza u prijemu, razmeni i distribuciji političkih, vojnih i ekonomskih informacija. On tokom 24 sata svakodnevno

prati politička, vojna i ekonomska pitanja koja su od interesa za NATO i njegove zemlje članice. SITCEN je takođe odgovoran za svu spoljašnju komunikaciju glavnog sedišta NATO-a, zaštićenu i otvorenu, i obezbeđuje kontakte sa glavnim gradovima, sa strateškim komandama i sa drugim međunarodnim organizacijama; pruža i usluge podrške glavnom sedištu NATO-a u području geografije. SITCEN takođe obezbeđuje uslove za brze konsultacije tokom perioda napetosti i kriza, održava i ažurira šire relevantne informacije.

Kancelarija za pitanja žena u NATO snagama

Ova kancelarija obavlja ulogu sekretarijata i savetodavnog tela Odbora za pitanja žena u NATO snagama (Committee on Women in the NATO Forces, CWINF). Kancelarija je odgovorna: za razvijanje mreže sa odbrambenim i drugim agencijama koje se bave zapošljavanjem žena vojnika; za pružanje kratkih izveštaja o integraciji polova; za prikupljanje i obradu odgovarajućih informacija koje se potom prosleđuju zemljama članicama i zemljama partnerima, zemljama Mediteranskog dijaloga i drugim međunarodnim agencijama i istraživačima. Ona predstavlja centralno mesto NATO-a za sva pitanja koja se tiču regrutacije i zapošljavanja, obuke i razvoja, i kvaliteta života žena u uniformi. Prati se takođe učinak učešća žena na nivou spremnosti i sposobnosti za njihov rad u multinacionalnom okruženju tokom misija pod vodjstvom NATO-a.

POGLAVLJE 11

SPECIJALIZOVANE ORGANIZACIJE I AGENCIJE

Uz svoj politički štab i strukture vojnog komandovanja NATO takođe ima izvestan broj specijalizovanih agencija u različitim zemljama članicama NATO-a. Dok Međunarodno osoblje i Međunarodno vojno osoblje pokrivaju svakodnevne aktivnosti Saveza kao i aktivnosti koje su na političkom i vojnom dnevnom redu, odgovornost agencija leži u područjima koja su više tehničke prirode i u specijalizovanim područjima koja dopunjavaju agendu NATO-a čineći njegov integralni deo. Agencije pružaju savete i preduzimaju istraživanja, podržavaju primenu odluka Saveza, obezbeđuju usluge komunikaciono- informacionih sistema i upravljaju programima saradnje. Jedan od glavnih zadataka agencija je da olakšaju najbolju upotrebu ograničenih odbrambenih resursa zemalja članica kroz razvoj zajedničkih projekata, procedura i standarda.

Na Praškom samitu u novembru 2002. godine, lideri država i vlada NATO-a ovlastili su Generalnog sekretara da pokrene reviziju uloga NATO agencija i potreba za njima, obuhvatajući njihov odnos sa strukturama NATO-a u celini, a posebno sa Severnoatlantskim savetom. Ciljevi ove revizije bili su da se ispituju efikasnost i usklađenost strukture agencija, mogućnosti racionalizacije projekata, napretka kanala izveštavanja i mehanizama koordinacije, kao i odnos između uloge agencija i pokrenute NATO-ve reforme u celini, obuhvatajući mere kojima bi se sprovelo poboljšanje sposobnosti.

Revizija je preduzeta istovremeno kad i preusmeravanje resursa i racionalizacija vojne strukture koji su dogovoreni tokom Praškog samita. Na istom sastanku pretežno su razmatrani aspekti s učinkom na ulogu Atlantske komande za transformaciju koja ima vodeću ulogu u razvoju vojnih struktura, snaga, kapaciteta i doktrina, postupaka istraživanja i akvizicije, interoperabilnosti i pitanja standardizacije i programa obuke i obrazovanja.

U osnovi postoje dve vrste agencija i to one koje imaju ulogu koordinatora projekata i one koje pružaju usluge. Nekoliko agencija bavi se utvrđivanjem zajedničkih zahteva zemalja članica i upravljanjem proizvodnjom i logistikom za zajedničke projekte nabavke u ime zemalja članica. Posebno mesto zauzimaju agencije koje upravljaju velikim projektima i stoga raspolažu znatnim budžetima, a u njih se ubrajaju NATO Agencija za upravljanje programom vazdušnog sistema za rano upozorenje i nadzor (NATO Airborne Early Warning and Control Programme Management Agency,

NAPMA), NATO Agencija za upravljanje sistemom komandovanja vazduhoplovnim snagama i kontrole vazdušnog prostora (NATO Air Command and Control System Management Agency, NACMA), NATO Agencija za sistem prikupljanja i upotrebe informacija sa ratišta (NATO Battlefield Information Collection and Exploitation System (BICES) Agency), i Agencija za upravljanje srednjeevropskim naftovodom (Central Europe Pipeline Management Agency, CEPMA). Druge logističke agencije bave se praktičnom saradnjom u svim aspektima logističke podrške, obuhvatajući nabavku logističkih potrebstina i održavanje odbrambene opreme. Glavna logistička agencija na ovom području je NATO agencija za održavanje i nabavku (NATO Maintenance and Supply Agency, NAMSA) sa sedištem u Luksemburgu. Ona pruža racionalnu logističku podršku za oružane sisteme NATO-a koji su u vlasništvu 25 zemalja članica i pomaže NATO-u i njegovim zemljama partnerima u nabavci opreme i rezervnih delova, najisplativijim uslugama održavanja i popravke.

Agencije podnose izveštaje posredstvom Upravnog odbora (Boards of Directors) ili Upravljačkih odbora (Steering Committees) Severnoatlantskom savetu pod čijom nadležnošću obično rade. Rukovodioci agencija se redovno sastaju, redovno održavaju sastanke sa Generalnim sekretarom NATO-a i primaju brifinge o najnovijim zbivanjima i razmišljanjima o odbrambenoj nabavci, planiranju, operacijama, kadrovskoj politici i o bezbednosti. U radu ih podržava njihovo vlastito osoblje, a oni koordinišu nastojanja osoblja kako bi doprineli celokupnom napretku u pitanjima aktuelnog dnevnog reda NATO-a, na primer, razvijajući standardizacionu praksu i zajednički sistem kodifikacije.

Programi i aktivnosti koje preduzimaju agencije znatno se razlikuju i zahtevaju različite oblike budžetskog finansiranja i dogovora o finansijskoj podeli troškova, svedočeci o sopstvenim posebnim ulogama i zemaljama učesnicama. Svaka agencija je osnovana na osnovu sopstvene, posebne povelje, a njeni odnosi sa zemljom u kojoj se nalazi i sa drugim zemljama učesnicama podležu posebnim memorandumima o razumevanju.

Pitanja standardizacije i interoperabilnosti snaga NATO-a i zemalja partnera i dalje su visoko postavljena na dnevnom redu NATO-a uzimajući u obzir njegovu glavnu ulogu olakšavanja multinacionalnih vojnih operacija. NATO agencija za standardizaciju (NATO Standardisation Agency) radi na primeni zajedničkih standarda i na prilagođavanju procedura i praksi pomoću kojih se standardi postižu.

NATO agencija za konsultacije, komandu i kontrolu (NATO Consultation, Command and Control Agency, NC3A), sa sedištim u Briselu i Hagu, je još jedna agencija koja u ime Saveza preuzima glavne odgovornosti u

razvoju kapaciteta Saveza u komunikaciono-informacionim sistemima. Njena uloga je u obezbeđivanju međusobne komunikacije struktura i snaga komandovanja i kontrole NATO-a i zemalja, pogotovo u toku kriza. Agencija se bavi pitanjima poput operativnih studija, obaveštanih pitanja, nadzora, izviđanja, vazduhoplovnog komandovanja i kontrole i komunikaciono-informacionih sistema. Ona obezbeđuje centralno planiranje, arhitekturu sistema, integrisanje sistema, dizajniranje, inženjering sistema, tehničku podršku i nadzor konfiguracija.

Zajedničke studije na području naučnog istraživanja podržava NATO agencija za istraživanje i tehnologiju (NATO Research and Technology Agency, RTA) sa sedištem u Nejevlu (Francuska), u ime NATO Vojnog odbora i Konferencije direktora za nacionalno naoružanje (Conference of National Armaments Directors, CNAD) koja je odgovorna za saradnju na pitanjima vezanim uz odbrambenu akviziciju. Postoji takođe izvestan broj specijalizovanih NATO agencija koje se bave upravljanjem programima nabavke kao što su NATO Agencija za upravljanje proizvodnjom i logistikom projektovanja i razvoja sistema protivvazdušne odbrane srednjeg dometa (NATO Medium Extended Air Defence System Design and Development, Production and Logistics Management Agency (NAMEADSMA), NATO Agencija za upravljanje proizvodnjom i logistikom projektovanja i razvoja helikoptera (NATO Helicopter Design and Development, Production and Logistics Management Agency, NAHEMA) i NATO Kancelarija za upravljanje HAWK sistemom (NATO HAWK Management Office, NHMO).

Ostale agencije i organizacije su aktivne na područjima kao što su planiranje za slučaj civilnih vanrednih situacija, upravljanje vazдушim saobraćajem, protivvazdušna odbrana, elektronsko ratovanje, meteorologija i vojna okeanografija. Uz to, postoji i izvestan broj multinacionalnih institucija koje imaju glavnu ulogu na području obrazovanja i obuke, kao što su NATO Koledž odbrane u Rimu (Italija), NATO Viša škola u Oberammergauu (Nemačka) i NATO Škola za komunikaciono-informacione sisteme u Latini (Italija).

Dodatne informacije o ulogama pojedinih agencija date su u odgovarajućim poglavljima X. dela.

Dalje informacije:

NATO Battlefield Information Collection and Exploitation System (BICES) Agency

Z Building – Blvd Léopold III
1110 Brussels, Belgium

Central Europe Pipeline Management Agency (CEPMA)

11bis rue du Général Pershing, BP 552

78005 Versailles CEDEX, France

Common Regional Initial ACCS Programme/Regional Programme Office (CRIAP/RPO)

Quartier Reine Elisabeth Bloc 5A

Rue d'Evere

1140 Brussels, Belgium

NATO ACCS Management Agency (NACMA)

Z Building – Blvd Léopold III

1110 Brussels, Belgium

NATO Helicopter Design and Development, Production and Logistics Management Agency (NAHEMA)

Le Quatuor Bâtiment A-42

Route de Galice

13090 Aix-en-Provence, France

NATO Medium Extended Air Defence System Design and Development, Production and Logistics Management Agency (NAMEADSMA)

620 Discovery Drive

Building 1 - Suite 300

Huntsville, AL 35806, USA

NATO Maintenance and Supply Agency (NAMSA)

8302 Capellen, Luxembourg

NATO Consultation, Command and Control Agency (NC3A)

NC3A Brussels NC3A The Hague

Z Building – Blvd Léopold III PO Box 174

1110 Brussels, Belgium 2501 CD The Hague, Netherlands

NATO Airborne Early Warning and Control Programme Management Agency (NAPMA)

Akerstraat, 6445

CL Brunssum, Netherlands

NATO Defense College (NDC)

Via Giorgio Pelosi 1

00143 Rome, Italy

NATO Standardization Agency (NSA)

NATO Headquarters

1110 Brussels, Belgium

Research and Technology Agency (RTA)

BP 25, F-92201 Neuilly-sur-Seine CEDEX, France

NATO CIS Services Agency (NCSA)

SHAPE, B-7010, Belgium

POGLAVLJE 12

GLAVNI ODBORI I POLITIČKA TELA NATO-A

Glavni NATO odbori

Glavni forumi za savetovanja i donošenje odluka Saveza nalaze podršku u strukturi odbora koja obezbeđuje da je svaka zemlja članica zastupljena na svakom nivou u svim područjima aktivnosti NATO-a u kojima učestvuje. Neki od ovih odbora su osnovani u prvim danima razvoja NATO-a doprinoseći postupku donošenja odluka Saveza dugi niz godina. Drugi su osnovani nedavno u kontekstu unutrašnjeg i spoljašnjeg prilagođavanja Saveza, nakon kraja Hladnog rata i promene evropskog bezbednosnog okruženja. Sledeći deo sažima članstvo, predsedavanje, ulogu, nivoe, podređenu strukturu i glavni izvor podrške osoblju glavnih odbora NATO-a. Glavni sekretar je nominalni predsedavajući izvesnog broja političkih odbora kojima predsedavaju ili kopredstavuju viši funkcioneri odgovorni za odgovarajuća tematska područja.

Treba naglasiti da se naziv odeljenja za koji je nadležan određeni pomoćnik Generalnog sekretara (Assistant Secretary Generals) ili zamenik pomoćnika Generalnog sekretara (Deputy Assistant Secretary Generals) može promeniti usled stalne reforme Međunarodnog osoblja. Najnovije informacije zato je uputno pogledati na NATO web stranicama, www.nato.int.

Glavni izvor podrške prikazan ispod pojedinih odbora je odeljenje Međunarodnog osoblja s primarnom odgovornošću za dotično područje. Mnogim odborima podršku pruža Međunarodno vojno osoblje.

Svi NATO odbori donose odluke ili formulišu preporuke višim vlastima na osnovu razmene informacija i savetovanja koji vode prema konsenzusu. Ne postoji glasanje ili odlučivanje većine.

Mora se naglasiti da je NATO Vojni odbor podređen Severnoatlantskom Savetu i Odboru za odbrambeno planiranje, ali ima poseban položaj više vojne vlasti NATO-a. Uloga Vojnog odbora opisana je u Poglavlju 8.

Vojni odbor i većina niže navedenih odbora takođe se redovno sastaju sa predstavnicima zemalja partnera u okviru Evroatlantskog partnerskog saveta i sa predstavnicima zemalja Mediteranskog dijaloga.

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

1. Severnoatlantski savet (North Atlantic Council, NAC)
2. Odbor za odbrambeno planiranje (Defence Planning Committee, DPC)
3. Grupa za nuklearno planiranje (Nuclear Planning Group, NPG)
4. Vojni odbor (Military Committee, MC)
5. Izvršna radna grupa (Executive Working Group, EWG)
6. Namenska grupa na visokom nivou za pitanja konvencionalne kontrole naoružanja (High Level Task Force on Conventional Arms Control, HLTF)
7. Združeni odbor za pitanja proliferacije (Joint Committee on Proliferation, JCP)
8. Političko-vojni upravljački odbor za pitanja Partnerstva za mir (Political-Military Steering Committee on Partnership for Peace, PfP/SC)
9. NATO Odbor za protivvazdžnu odbranu (NATO Air Defence Committee, NADC)
10. NATO Odbor za konsultacije, komandu i kontrolu (NATO Consultation, Command and Control (C3) Board, NC3B)
11. Upravni odbor Organizacije za upravljanje NATO Sistemom komandova njavazduhoplovnim snagama i kontrole vazdušnog prostora (NATO Air Command and Control System (ACCS) Management Organisation Board of Directors, NACMO BoD)
12. Viši politički odbor (Senior Political Committee, SPC)
13. Savetodavna grupa za atlantsku politiku (Atlantic Policy Advisory Group, APAG)
14. Politički odbor (Political Committee, PC)
15. Viša političko-vojna grupa za pitanja proliferacije (Senior Politico-Military Group on Proliferation, SGP)
16. Koordinacioni odbor za verifikaciju (Verification Coordinating Committee, VCC)
17. Grupa za političku koordinaciju (Policy Coordination Group, PCG)
18. Odbor za odbrambenu reviziju (Defence Review Committee, DRC)
19. Konferencija direktora za nacionalno naoružanje (Conference of National Armaments Directors, CNAD)
20. NATO Odbor za standardizaciju (NATO Committee for Standardization, NCS)
21. Odbor za infrastrukturu (Infrastructure Committee)
22. Viši odbor za planiranje za slučaj civilnih vanrednih stanja (Senior Civil Emergency Planning Committee, SCEPC)
23. Viša konferencija NATO logističara (Senior NATO Logisticians' Conference, SNLC)
24. Odbor za nauku (Science Committee, SCOM)

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

25. Odbor za izazove savremenog društva (Committee on the Challenges of Modern Society, CCMS)
26. Odbori za civilni i vojni budžet (Civil and Military Budget Committees, CBC/MBC)
27. Viši odbor za resurse (Senior Resource Board, SRB)
28. Viša odbrambena grupa za pitanja proliferacije (Senior Defence Group on Proliferation, DGP)
29. Grupa na visokom nivou (High Level Group, NPG/HLG)
30. Ekonomski odbor (Economic Committee, EC)
31. Odbor za pitanja javne diplomatije (Committee on Public Diplomacy, CPD)
32. Odbor Veća za operacije i vežbe (Council Operations and Exercises Committee, COEC)
33. NATO Odbor za upravljanje vazдушnim saobraćajem (NATO Air Traffic Management Committee, NATMC)
34. Upravni odbor Organizacije za upravljanje srednjeevropskim naftovodom (Central Europe Pipeline Management Organisation Board of Directors, CEPMO BoD)
35. NATO Odbor za naftovode (NATO Pipeline Committee, NPC)
36. NATO Odbor za bezbednost (NATO Security Committee, NSC)
37. NATO Posebni odbor (Special Committee)
38. Odbor za arhiviranje dokumenata (Archives Committee)

1. Severnoatlantski savet (North Atlantic Council, NAC)

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Generalni sekretar
Uloga	Telo za donošenje odluka Severnoatlantskog saveza. Jedino telo koje je formalno osnovano na osnovu Severnoatlantskog sporazuma, kome su data ovlašćenja za formiranje «potčinjenih tela shodno potrebi» u svrhu realizacije sporazuma.
Glavni nivo	Stalni (predstavnici/ambasadori); ministarski (ministri spoljnih poslova i/ili odbrane); na vrhu (predsednici ili šefovi vlada)
Glavni odbor potčinjeni	Savetu pružaju podršku brojni odbori koji pokrivaju celokupan spektar aktivnosti Saveza.
Podrška Međunarodnog osoblja	Sve uprave Međunarodnog osoblja neposredno ili posredno podupiru rad Saveta. Uloga Saveta kao tela odgovornog za realizaciju ciljeva sporazuma obuhvata formiranje niza agencija i organizacija koje takođe potpomažu njegov rad u specijalizovanim područjima.

2. Odbor za odbrambeno planiranje (Defence Planning Committee, DPC)

Članovi	Zemlje članice koje učestvuju u NATO-ovoj integrisanoj vojnoj strukturi (sve države članice osim Francuske)
Predsedavajući	Generalni sekretar
Uloga	Glavno telo za donošenje odluka sagledava pitanja planiranja kolektivne odbrane i integrisane NATO vojne strukture.
Glavni nivo	Stalni (stalni predstavnici/ambasadori); ministarska (ministri odbrane)
Glavni odbor potčinjeni	Odbor za odbrambenu reviziju
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za odbrambenu politiku i planiranje

**3. Grupa za nuklearno planiranje
(Nuclear Planning Group, NPG)**

Članovi	Sve zemlje članice osim Francuske
Predsedavajući	Generalni sekretar
Uloga	Glavno telo za donošenje odluka u pogledu nuklearne politike Saveza
Nivoi	Ministri odbrane, stalni predstavnici
Glavni potčinjeni odbori	Grupa na visokom nivou, NPG grupa osoblja
Podrška osoblja	Međunarodnog Uprava za odbrambenu politiku i planiranje (Odeljenje za nuklearnu politiku)

**4. Vojni odbor
(Military Committee, MC)**

Članovi	Sve zemlje članice.
Predsedavajući	Predsedavajući Vojnog odbora
Uloga	Više vojno telo u NATO-u pod nadzorom Severnoatlantskog saveta i Odbora za odbrambeno planiranje
Nivoi	Načelnici generalštaba/Načelnici odbrane, stalni vojni predstavnici.
Glavni potčinjeni odbori	Radne grupe Vojnog odbora i niz združenih civilnih i vojnih tela takođe odgovaraju Vojnom odboru kao i Savetu, kao i Odboru za odbrambeno planiranje
Podrška osoblja	Međunarodnog Međunarodno vojno osoblje; C3 osoblje glavnog sedišta NATO-a (NHQC3S)

**5. Izvršna radna grupa
(Executive Working Group, EWG)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Zamenik Generalnog sekretara
v.d. predsedavajućeg	Pomoćnik Generalnog sekretara za odbrambenu politiku i planiranje
uloga	Više savetodavno telo Severnoatlantskog saveta za odbrambena pitanja država članica
Nivoi	Savetnici za odbranu nacionalnih delegacija
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za odbrambenu politiku i planiranje

**6. Namenska grupa na visokom nivou za pitanja konvencionalne kontrole naoružanja
(High Level Task Force on Conventional Arms Control, HLTf)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Zamenik Generalnog sekretara
V.d. predsedavajućeg	Pomoćnik Generalnog sekretara za politička pitanja i bezbednosnu politiku
Uloga	Konsultativno i savetodavno telo ministrima spoljnih poslova i odbrane za pitanja konvencionalnog naoružanja
Nivoi	Stručnjaci iz ministarstava spoljnih poslova i odbrane na nivoima političkih direktora, politički savetnici u NATO izaslanstvima
Glavni potčinjeni odbor	HLTF na nivou zamenika
Podrška Međunarodnog osoblja	Odsek za kontrolu naoružanja i koordinaciju, kabinet zamenika Generalnog sekretara

**7. Združeni odbor za pitanja proliferacije
(Joint Committee on proliferation, JCP)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Zamenik Generalnog sekretara
Uloga	Više savetodavno telo koje pruža koordinisane izveštaje Severnoatlantskom savetu za pitanja političko-vojnih i odbrambenih aspekata proliferacije oružja za masovno uništenje
Nivoi	Članovi Više političko-vojne grupe za pitanja proliferacije (SGP) i Više odbrambene grupe za pitanja proliferacije (DGP) na združenim sastancima
Podrška osoblja	Međunarodnog Uprava za odbrambenu politiku i planiranje (Središte za pitanja oružja za masovno uništenje)

**8. Političko-vojni upravljački odbor za pitanja Partnerstva za mir
(Political-Military Steering Committee on Partnership for Peace, Pfp/SC)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Zamenik Generalnog sekretara
V.d.predsedavajućeg	Pomoćnik Generalnog sekretara za politička pitanja i bezbednosnu politiku, pomoćnik Generalnog sekretara za odbrambenu politiku i planiranje
Zamenici, v.d. predsedavajućeg	Direktor, Evroatlantska integracija i partnerstvo, Uprava za politička pitanja i bezbednosnu politiku; načelnik resora za odbrambenu saradnju, Uprava za odbrambenu politiku i planiranje
Uloga	Glavno telo za donošenje odluka i pružanje saveta Severnoatlantskom savetu za sve aspekte Partnerstva za mir, uključujući Pfp postupak planiranja i revizije (PARP) pri čemu se sastaje u posebnom formatu
Nivoi	Predstavnici nacionalnih delegacija (dva člana po izaslanstvu); članstvo se često menja u zavisnosti od pitanja o kojima se raspravlja
Podrška osoblja	Međunarodnog Uprava za politička pitanja i bezbednosnu politiku; Uprava za odbrambenu politiku i planiranje

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

9. NATO Odbor za PVO (NATO Air Defence Committee, NADC)

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Zamenik Generalnog sekretara
Uloga	Savetuje Severnoatlantski savet i EAPC o svim aspektima protivvazdušne odbrane, uključujući raketnu odbranu; usklađivanje nacionalnih napora s međunarodnim planiranjem koje se odnosi na komandovanje i kontrolu vazdušnog prostora, kao i oružane sisteme protivvazdušne odbrane. Glavno telo za donošenje odluka i pružanje saveta Severnoatlantskom savetu za sve aspekte Partnerstva za mir, uključujući PfP postupak planiranja i revizije (PARP) pri čemu se sastaje u posebnom formatu.
Nivoi	Viši nacionalni vojni ili izvršni oficiri uključeni u upravljanje i izradu smernica protivvazdušne odbrane ili sistema vazdušnog komandovanja i nadzora
Glavni odbori	potčinjeni Predstavnici snaga za protivvazdušnu odbranu (ADREPS); Panel o protivvazdušnoj obrani (PAD); Međuresorska grupa za rano upozorenje (FWISG)
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za odbrambena ulaganja (Resor za protivvazdušnu odbranu i upravljanje vazdušnim prostorom)

10. NATO Odbor za konsultacije, komandovanje i kontrolu (NATO Consultation, Command and Control (C3) Board, NC3B)

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Zamenik Glavnog sekretara
Stalni predstavnik	Pomoćnik Generalnog sekretara za odbrambena ulaganja
Zam. predsedavajućeg	Direktor, C3 osoblje glavnog sedišta NATO-a i izabrani nacionalni kopredsedavajući/Zamenik predsedavajućeg
Uloga	Više multinacionalno telo koje deluje u ime i odgovara Severnoatlantskom savetu i Odboru za odbrambeno planiranje za sva pitanja koja se odnose na konsultovanje, komandovanje i kontrolu(C3) u svim delovima Organizacije.
Nivoi	C3 Odbor sastoji se od 2 viša predstavnika svake od država koje učestvuju u upravljanju i oblikovanju smernica za komunikaciono-informacione sisteme (CIS) u podršci C3, i koji su u mogućnosti da sagledaju vrlo razgranate i obimne odgovornosti odbora; 1 predstavnik iz Vojnog odbora, 1 predstavnik svake od strateških komandi; 1 predstavnik sledećih NATO odbora: CNAD, SCEPC/CCPC, COEC, NADC, NACMO BoD, NAPMO BoD, NSC, SRB, PMSC, NCS and RTB; Glavni rukovodilac, NC3A i direktor, NATO agencija za CIS usluge (NCSA).
Glavni potčinjeni odbori	Grupa nacionalnih C3 predstavnika koji deluju kao Odbor u trajnom formatu sednica, radne grupe i pododbori+8pododborasvlastitimpodstrukturama i trajnim ili <i>ad hoc</i> radnim grupama
Podrška Međunarodnog osoblja	C3 osoblje glavnog sedišta NATO-a (NHQC3S)

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

11. Upravni odbor Organizacije za upravljanje NATO Sistemom komandovanja vazduhoplovnim snagama i kontrole vazdušnog prostora (NATO Air Command and Control System (ACCS) Management Organisation Board of Directors, NACMO BoD)

Članovi	24 učesnice (NATO članice osim Islanda i Luksemburga)
Predsedavajući	Zamenik Generalnog sekretara
Nacionalni predstavnik	(Podpredsedavajući NATO Odbora za protivvazdušnu odbranu (NADC))
Uloga	Obezbeđuje planiranje i realizaciju NATO programa za sistem komandovanja vazduhoplovnim snagama i nadzora vazdušnog prostora
Nivoi	Viši nacionalni vojni ili izvršni oficiri koji učestvuju u upravljanju sastavom protivvazdušne odbrane ili u onom za komandovanje vazduhoplovnim snagama i kontrolu vazdušnog prostora
Glavni odbori potčinjeni	ACCS Savetodavni odbor
P o d r š k a M e đ u n a r o d n o g osoblja	Uprava za odbrambena ulaganja (Resor za upravljanje protivvazdušnom odbranom i vazdušnim prostorom)

12. Viši politički odbor (Senior Political Committee, SPC)

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Pomoćnik Glavnog sekretara za politička pitanja i bezbednosnu politiku
Uloga	Više savetodavno telo Severoatlantskog saveta za politička i posebna političko-vojna pitanja. Ojačano ekspertima prilikom rasprava o određenim pitanjima (SPC(R)).
Nivoi	Zamenik stalnog predstavnika
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za politička pitanja i bezbednosnu politiku, kao i druge uprave Međunarodnog osoblja

**13. Savetodavna grupa za atlantsku politiku
(Atlantic Policy Advisory Group, APAG)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Pomoćnik Generalnog sekretara za politička pitanja i bezbednosnu politiku
Uloga	Savetodavno telo Severoatlantskog saveta sa zadatkom razmatranja relevantnih bezbednosnih projekcija politike u dugoročnom razdoblju
Nivoi	Nacionalni predstavnici na nivou političkih direktora koji deluju u statusu pojedinačnih eksperata . APAG se sastaje godišnje uz učešće zemalja partnera.
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za politička pitanja i bezbednosnu politiku

**14. Politički odbor
(Political Committee, PC)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Pomoćnik Glavnog sekretara za politička pitanja i bezbednosnu politiku
Uloga	Savetodavno telo Severoatlantskog saveta za politička pitanja
Nivoi	Politički savetnici u nacionalnim delegacijama, po potrebi ojačani ekspertima.
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za politička pitanja i bezbednosnu politiku

**15. Viša političko-vojna grupa za pitanja proliferacije
(Senior Politico-Military Group on Proliferation, SGP)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Pomoćnik Generalnog sekretara za politička pitanja i bezbednosnu politiku
Uloga	Više savetodavno telo za političke aspekte proliferacije oružja za masovno uništenje
Nivoi	Viši nacionalni službenici odgovorni za politička i bezbednosna pitanja koja se odnose na neproliferaciju.
Glavni potčinjeni odbori	Takođe se sastaje sa Višom odbrambenom grupom za pitanja proliferacije (DGP), postajući Združeni odbor za pitanja proliferacije (JCP)
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za politička pitanja i bezbednosnu politiku

**16. Koordinacioni odbor za verifikaciju
(Verification Coordinating Committee, VCC)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Rukvodilac, Resor za kontrolu naoružanja i koordinaciju, Resor Zamenika Generalnog sekretara
Uloga	Glavno telo za donošenje odluka o pitanjima realizacije sporazuma o kontroli konvencionalnog naoružanja kao i za koordinaciju verifikacije
Nivoi	Plenarni sastanci, radne grupe, ekspertske grupe, seminari/radionice sa ekspertima iz ministarstava spoljnih poslova ili odbrane, iz verifikacionih resora, sekretari delegacija
Podrška Međunarodnog osoblja	Resor za kontrolu naoružanja i koordinaciju, Resor Zamenika Generalnog sekretara

**17. Grupa za političku koordinaciju
(Policy Coordination Group, PCG)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Pomoćnik Glavnog sekretara za odbrambenu politiku i planiranje i pomoćnik Generalnog sekretara i Generalnog sekretara za operacije
Uloga	Glavni forum za konsultacije i savetodavno telo Severoatlantskog saveta za političko-vojna pitanja (uključujući mirovne operacije)
Nivoi	Zamenici stalnih predstavnika i nacionalnih vojnih predstavnika
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za odbrambenu politiku i planiranje

**18. Odbor za odbrambenu reviziju
(Defence Review Committee, DRC)**

Članovi	Sve zemlje članice osim Francuske
Predsedavajući	Pomoćnik Generalnog sekretara za politička pitanja i bezbednosnu politiku
Uloga	Viši savetodavni odbor Odbora za odbrambeno planiranje za planiranja snaga kao i drugih pitanja koja se odnose na integriranu vojnu strukturu
Nivoi	Savetnici za pitanja odbrane pri nacionalnim delegacijama
Glavni potčinjeni odbori	DRC radna grupa
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za odbrambenu politiku i planiranje

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

19. Konferencija direktora za nacionalno naoružanje (Conference of National Armaments Directors, CNAD)

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Generalni sekretar
Uloga	Pruža savet Severnoatlantskom savetu o svim pitanjima koja se odnose na naoružanje. Zadužena je za poboljšanje vojnih sposobnosti na način da podstiče razvoj saradnje i racionalnu akviziciju naoružanja, jača interoperabilnost i olakšava tehnološku i industrijsku saradnju između zemalja članica i partnerskih zemalja.
Nivoi	Direktori za nacionalno naoružanje
Glavni potčinjeni odbori	Predstavnici direktora za nacionalno naoružanje (NADREPs); NATO Vojna grupa za naoružanje KoV-a (NAAG); NATO Grupa za naoružanje aviona; NATO Grupa za pomorsko naoružanje (NNAG); NATO Savetodavna grupa za industriju (NIAG); Grupa nacionalnih direktora za kodifikaciju; CNAD Grupa za bezbednost gađanja (CASG); CNAD grupa za upravljanje životnim ciklusom (LCMG), Odbor za istraživanje i tehnologiju (koji takođe odgovara Vojnom odboru); Upravljački odbor Saveza za nadzor kopna (AGS SC); Upravljački odbor za aktivnu višeslojnu odbranu od projektila (ALTBMD SC); Centar za distribuciju informacija o bezbednosti gađanja (MSIAC)
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za odbrambena ulaganja (Resor za naoružanje)

20. NATO Odbor za standardizaciju (NATO Committee for Standardization, NCS)

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Generalni sekretar
Stalni predsedavajući	Pomoćnik Generalnog sekretara za odbrambena ulaganja i direktor Međunarodnog vojnog osoblja
Uloga	Više telo Saveza odgovorno za pružanje usaglašenih saveta Severnoatlantskom savetu o svim pitanjima standardizacije
Nivoi	Viši službenici iz zemalja članica koji predstavljaju usaglašene nacionalne stavove za standardizaciju
Glavni potčinjeni odbori	NCS predstavnici (NCSREPs); NATO Grupa osoblja za standardizaciju (NSSG)
Podrška Međunarodnog osoblja	NATO Agencija za standardizaciju (NSA)

**21. Odbor za infrastrukturu
(Infrastructure Committee)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Pomoćnik Generalnog sekretara za odbrambena ulaganja
Stalni predsedavajući	Kontrolor programa za bezbednosna ulaganja
Uloga	Odgovoran za realizaciju NATO Programa za bezbednosna ulaganja, koji je pregledao i odobrio Viši odbor za resurse i usvojio Severnoatlantski savet i Odbor za odbrambeno planiranje
Nivoi	Savetnici za infrastrukturu u nacionalnim delegacijama; predstavnici Vojnog odbora, NATO strateški komandanti i NATO agencije
Podrška Međunarodnog osoblja	Resor za odbrambena ulaganja (Uprava za bezbednosna ulaganja)

**22. Viši odbor za planiranje za slučaj civilnih vanrednih situacija
(Senior Civil Emergency Planning Committee, SCEPC)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Generalni sekretar
Stalni predsedavajući	Pomoćnik Generalnog sekretara za planiranje/operacije
Uloga	Više telo Saveza odgovorno za pružanje usuglašenog saveta Severnoatlantskom savetu o svim pitanjima standardizacije
Nivoi	Viši službenici iz zemalja članica koji imaju odgovornost koordinacije pitanja civilnih vanrednih situacija/predstavnici nacionalnih delegacija
Glavni potčinjeni odbori	Odbori za planiranje i drugi odbori (Prekookeanski brodski prevoz, Evropski kopneni prevoz, Civilno vazduhoplovstvo, Hrana i poljoprivreda, Industrijska pripravnost, Planiranje civilnih komunikacija, Civilna zaštita, Medicinsko planiranje)
Podrška Međunarodnog osoblja	Resor za operacije (Uprava za planiranje i vežbe za slučaj civilnih vanrednih situacija)

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

23. Viša konferencija NATO logističara (Senior NATO Logisticians' Conference, SNLC)

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Generalni sekretar
Stalni predsedavajući	Pomoćnik Generalnog sekretara za odbrambenu politiku i planiranje i zamenik predsedavajućeg Vojnog odbora
Uloga	Više savetodavno telo Severoatlantskog saveta, Odbora za odbrambeno planiranje i Vojnog odbora za pitanja potrošne logistike. Zajedničko civilno/vojno telo odgovorno za procenu zahteva Saveza u potrošnoj logistici, obezbeđenje odgovarajuće logističke podrške NATO snagama. SNLC-ova primarna odgovornost, u ime Saveta, sastoji se u koordinaciji svih logističkih pitanja s drugim NATO telima.
Nivoi	Viši nacionalni, civilni i vojni službenici koji su odgovorni za pitanja potrošnje logistike u državama članicama iz kojih dolaze
Glavni potčinjeni odbori	SNLC logistički štabni odbor; Grupa za saobraćaj i prevoz
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za odbrambenu politiku i planiranje (Resor za logistiku); Uprava za logistiku i resurse (IMS)

24. Odbor za nauku (Science Committee, SCOM)

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Pomoćnik Generalnog sekretara za javnu diplomatiju
Uloga	Glavno savetodavno telo za NATO-ov naučni program
Nivoi	Viši nacionalni, civilni i vojni službenici koji su odgovorni za pitanja potrošnje logistike u državama članicama iz kojih dolaze
Glavni potčinjeni odbori	Odbor za nauku imenuje niz pododбора, savetodavnih panela i upravljačkih grupa kako bi se realizovali posebni zadaci.
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za javnu diplomatiju

**25. Odbor za izazove savremenog društva
(Committee on the Challenges of Modern Society, CCMS)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Pomoćnik Generalnog sekretara za javnu diplomatiju
Uloga	Glavno telo za donošenje odluka za NATO programe o izazovima modernog društva
Nivoi	Nacionalni predstavnici sa ekspertizom i/ili odgovornostima u vezi sa programima ekološke zaštite u zemljama članicama
Glavni potčinjeni odbori	Države imenuju predstavnike u pododbore odgovorne za CCMS programe razmene i stipendija.
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za javnu diplomatiju

**26. Odbori za civilni i vojni budžet
(Civil and Military Budget Committees, CBC/MBC)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Predstavnik zemlje po principu rotacije
Uloga	Odgovara Severnoatlantskom savetu za procenu i preporuke godišnjeg budžeta za Međunarodno osoblje, Međunarodno vojno osoblje, Strateške komande i NAEW&C snage, kao i za procenu trošenja budžetskih sredstava.
Nivoi	Finansijski savetnici nacionalnih delegacija
Glavni potčinjeni odbori	Odbori za budžet prema potrebi imenuju radne grupe.
Podrška Međunarodnog osoblja	Resor predsedavajućih Odbora za budžet, Uprave za izvršno upravljanje (Finansijska kontrola)

**27. Viši odbor za resurse
(Senior Resource Board, SRB)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Predstavnik zemlje prema principu rotacije
Uloga	Odgovara Severnoatlantskom savetu za upravljanje zajednički finansiranim vojnim resursima
Nivoi	Nacionalni predstavnici, predstavnici Vojnog odbora, NATO Strateški komandanti, Predsedavajući Odbora za vojni budžet, Odbor za infrastrukturu i NATO Odbor za odbrambene ljudske resurse
Podrška Međunarodnog osoblja	Resor predsedavajućia SRB-a, Uprava za obrambena ulaganja

**28. Viša odbrambena grupa za pitanja proliferacije
(Senior Defence Group on Proliferation, DGP)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Ko-predsedavanje: jedna severnoamerička i jedna evropska članica
Uloga	Više savetodavno telo o odbrambenim aspektima proliferacije oružja za masovno uništenje u skladu sa zakonima isporuke
Nivoi	Direktori za odbrambenu politiku iz zemalja članica
Glavni potčinjeni odbori	DGP Upravljački odbor (na radnom nivou sastavljen od eksperata); takođe se sastaje s Višom političko-vojnom grupom za pitanja proliferacije (SGP), kada postaje Združeni odbor za pitanja proliferacije (JCP)
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za odbrambenu politiku i planiranje (Centar za pitanja oružja za masovno uništenje)

**29. Grupa na visokom nivou
(High Level Group, NPG/HLG)**

Članovi	Sve zemlje članice osim Francuske
Predsedavajući	Nacionalni predsedavajući (SAD)
Uloga	Savetodavno telo Grupe za nuklearno planiranje (NPG). Sastaje se nekoliko puta godišnje kako bi se razmatrali aspekti NATO nuklearne politike i planiranja kao i pitanja koja se odnose na osiguranje, bezbednost i «preživljavanje» nuklearnog naoružanja.
Nivoi	Direktori za odbrambeno planiranje zemalja članica
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za odbrambenu politiku i planiranje (Resor za nuklearnu politiku)

**30. Ekonomski odbor
(Economic Committee, EC)**

Članovi	Sve zemlje članice osim Francuske
Predsedavajući	Zamenik pomoćnika Generalnog sekretara za regionalna, državna i socijalna pitanja, Uprava za politička pitanja i bezbednosnu politiku
Uloga	Savetodavno telo Severoatlantskog saveta za državna pitanja.
Nivoi	Predstavnici NATO delegacija (državni savetnici); prošireni sastanci ojačani su stručnjacima zemalja članica
Podrška Međunarodnog osoblja	Resor za politička pitanja i bezbednosnu politiku, Uprava za odbrambenu i bezbednosnu ekonomiju

**31. Odbor za pitanja javne diplomatije
(Committee on Public Diplomacy, CPD)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Pomoćnik Generalnog sekretara za javnu diplomatiju
Uloga	Savetodavno telo Severoatlantskog saveta za informisanje i odnos sa novinarima
Nivoi	Predstavnici NATO delegacija; proširenim sastancima prisustvuju stručnjaci iz zemalja članica
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za javnu diplomatiju

**32. Odbor Saveta za operacije i vežbe
(Council Operations and Exercises Committee, COEC)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Zamenik pomoćnika Generalnog sekretara za planiranje vanrednih situacija i vežbi, Uprava za operacije
Uloga	Glavni forum za konsultacije i koordinaciju planova upravljanja krizama, kao i postupaka i infrastrukture, uključujući pitanja komunikacije, pitanja koja se odnose na NATO Situacioni centar (SITCEN), i za pripremu i sprovođenje vežbi za upravljanje krizama
Nivoi	Politički i vojni predstavnici iz nacionalnih delegacija koji se bave problematikom upravljanja krizama i vežbama
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za odbrambenu politiku i planiranje (Planiranje i vežbe za slučaj civilnih izvanrednih stanja)

**33. NATO Odbor za upravljanje vazdušnim saobraćajem
(NATO Air Traffic Management Committee, NATMC)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Bira se (trenutno je to zamenik pomoćnika Generalnog sekretara za protivvazdušnu odbranu i upravljanje vazdušnim prostorom, Uprava za odbrambena ulaganja)
Uloga	Više savetodavno telo za pitanja upotrebe kao i upravljanje vazdušnim saobraćajem
Nivoi	Viši civilni i vojni menadžeri upravljanja vazdušnim saobraćajem iz glavnih gradova članica
Glavni potčinjeni odbori	Grupa za upravljanje vazdušnim saobraćajem (ATMG), Grupa za komunikacije, navigaciju i nadgledanje (CNS), NATO/EUROCONTROL ATM grupa za koordinaciju bezbednosti (NEASCOG)
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za odbrambena ulaganja (Resor zaprotivvazdušnu odbranu i upravljanje vazdušnim prostorom)

**34. Upravni odbor Organizacije za upravljanje srednjeevropskim naftovodom
(Central Europe Pipeline Management Organisation Board of Directors, CEPMO BoD)**

Članovi	Sedam zemalja članica (Belgija, Francuska, Holandija, Kanada, , Nemačka, SAD)
Predsedavajući	Nacionalni predstavnik
Uloga	Više savetodavno telo za Srednjeevropski naftovodni sistem (CEPS)
Nivoi	Predstavnici zemalja učesnica plus predstavnici Agencije za upravljanje srednjeevropskim naftovodom (CEPMA)
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za odbrambenu politiku i planiranje (Resor za logistiku); NATO Vojni funkcioneri

**35. NATO Odbor za naftovode
(NATO Pipeline Committee, NPC)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Načelnik, Resor za logistiku, Uprava za odbrambenu politiku i planiranje
Uloga	Više savetodavno telo u NATO-u u pogledu potrošne ogistike za pitanja vojnog snabdevanja gorivom
Nivoi	Eksperti vlada za pitanja vojnog snabdevanja gorivom
Glavni potčinjeni odbori	Radna grupa za posebne zadatke, Radna grupa za goriva i maziva, Radna grupa za rukovanje naftnom opremom
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za odbrambenu politiku i planiranje (Resor za logistiku); NATO Vojni funkcioneri

**36. NATO Odbor za bezbednost
(NATO Security Committee, NSC)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Direktor, NATO Resor za bezbednost (NOS)
Uloga	Savetodavno telo Severoatlantskog saveta za pitanja NATO bezbednosne politike
Nivoi	Predstavnici nacionalnih bezbednosnih vlasti, oficiri za bezbednost u nacionalnim delegacijama, i službenici za bezbednost NATO civilnih i vojnih tela
Glavni potčinjeni odbori	INFOSEC Radna grupa
Podrška Međunarodnog osoblja	NATO Resor za bezbednost

**37. NATO Posebni odbor
(Special Committee)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Rotirajuće godišnje predsedavanje zemalja članica
Uloga	Savetodavno telo Severoatlantskog saveta za pitanja špijunaže i terorističkih ili sličnih pretnji koje mogu da utiču na Savez
Nivoi	Načelnici bezbednosnih/obaveštajnih službi država članica
Podrška Međunarodnog osoblja	NATO Resor za bezbednost

**38.Odbor za arhivu
(Archives Committee)**

Članovi	Sve zemlje članice
Predsedavajući	Direktor Službe za upravljanje informacijama i sistemima
Uloga	U skladu sa prilagođavanjem NATO-a novom bezbednosnom okruženju nakon završetka Hladnog rata, kao i u duhu sprovođenja saveta za transparentnost, Savez je uspostavio pristup deklasifikaciji i pružanja uvida javnosti u NATO dokumente koji imaju istorijski značaj za istraživanje. Uloga Odbora za arhivu sastoji se u nastavku i širenju programa arhiviranja (obuhvatajući obezbeđivanje pristupa javnosti) i u upravljanju i zaštiti arhivske građe koju čuvaju civilna i vojna tela Saveza.
Nivoi	Zamenici stalnih predstavnika uz pomoć nacionalnih stručnjaka za arhivu
Podrška Međunarodnog osoblja	Uprava za izvršno upravljanje (Službe za upravljanje informacijama i sistemima, Resor za arhivu; Sekretarijat Saveta)

Podsetnik institucija saradnje, partnerstva i dijaloga

Sledeći odeljak sažima članstvo, predsedavanje, status ili ulogu, nivo, pridružene strukture i glavne izvore podrške osoblja za institucije saradnje, partnerstva i dijaloga koje su u osnovama odnosa NATO-a s drugim državama.

Više o ovim institucijama se može pronaći u VII. delu.

Savet za Evroatlantsko partnerstvo (Euro-Atlantic Partnership Council, EAPC)

Savet NATO-Rusija (NATO-Russia Council, NRC)

Komisija NATO-Ukrajina (NATO-Ukraine Commission, NUC)

Grupa za mediteransku suradnju (Mediterranean Cooperation Group, MCG)

Grupa za Istarsku inicijativu za saradnju (Istanbul Cooperation Initiative Group, ICIG)

Evroatlantski savet za partnerstvo (Euro-Atlantic Partnership Council, EAPC)

Članovi	Četrdeset i šest zemalja (26 NATO + 20 partnerskih zemalja)
Predsedavajući	Generalni sekretar
Uloga	Uspostavljena u skladu s EAPC osnovnim dokumentom iz maja 1997. godine. Sveobuhvatni okvir saradnje za političke i bezbednosne konsultacije i za pojačanu saradnju u sklopu programa Partnerstva za mir (PfP).
Nivoi	Ambadorski (stalni predstavnici NATO članica i ambasadori partnerskih zemalja); ministarski (ministri spoljnih poslova i odbrane); na vrhu (šefovi država i vlada)
Glavni odbori	Odbori potčinjeni Severnoatlantskom savetu koji se sastaju sa partnerskim državama koje učestvuju u EAPC/PfP
Podrška osoblja	Diplomatske misije i oficiri za vezu EAPC država i NATO osoblja. Mnoge uprave Međunarodnog osoblja i Međunarodnog vojnog osoblja direktno ili indirektno potpomažu rad EAPC-a.

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

Savet NATO-Rusija (NATO-Russia Council, NRC)

Članovi	Sve NATO članice i Ruska Federacija
Predsedavajući	Generalni sekretar
Uloga	Uspostavljena u skladu sa Osnovnim dokumentom NATO Rusija od 27. maja 1997. godine kao i Deklaracijom šefova država i vlada NATO članica i Ruske Federacije usvojenoj na sastanku na vrhu u Rimu 28. maja 2002. godine. Forum za konsultacije, saradnju i izgradnju konsenzusa između NATO-a i Rusije.
Nivoi	Ambadorski; ministarski (ministri spoljnih poslova i odbrane); na vrhu (šefovi država i vlada)
Glavni odbori	Bez formalne organizacije. Ipak, načelnici generalšatabova/ odbrane sastaju se u okviru NRC-a najmanje dva puta godišnje. Vojni predstavnici sastaju se godišnje. NRC-u podršku pruža čitav niz ekspertskih radnih grupa.
Podrška osoblja	Omogućena ruskim i NATO osobljem. Mnoge uprave Međunarodnog osoblja i Međunarodnog vojnog osoblja potpomažu, direktno ili indirektno, rad NRC-a.

Grupa za mediteransku saradnju (Mediterranean Cooperation Group, MCG)

Članovi	Sve NATO članice
Predsedavajući	Pomoćnik Generalnog sekretara za politička pitanja i bezbednosnu politiku
V.d. predsedavajućeg	Zamenik Pomoćnika Generalnog sekretara za politička pitanja i bezbednosnu politiku
Uloga	Savetodavno telo za pitanja Sredozemlja
Nivoi	Sastanci se održavaju na nivou političkih savetnika i, prema potrebi, sa predstavnicima zemalja Mediteranskog dijaloga.
Podrška osoblja	Uprava za politička pitanja i bezbednosnu politiku

FBD: PRIRUČNIK ZA NATO

Komisija NATO-Ukrajina (NATO-Ukraine Commission, NUC)

Članovi	Sve NATO članice i Ukrajina
Predsedavajući	Generalni sekretar
Uloga	Shodno Povelji NATO-Ukrajina od maja 1997. godine, Severnoatlantski savet povremeno se sastaje sa Ukrajinom kao Komisija NATO-Ukrajina, u pravilu ne manje od dva put godišnje, kako bi ocenio realizaciju odnosa i razmotro dalji razvoj.
Nivoi	Ambadorski; ministarski (ministri spoljnih poslova i odbrane); na vrhu (šefovi država i vlada)
Glavni odbori	Niz viših NATO odbora redovno se sastaje sa Ukrajinom, uključujući Vojni odbor u stalnom sastavu ili onom načelnika generalštavova. NUC-u podršku takođe pružaju ekspertske radne grupe poput Zajedničke radne grupe za reformu odbrane.
Podrška osoblja	Ukrajinsko i NATO osoblje. Mnoge uprave Međunarodnog osoblja i Međunarodnog vojnog osoblja potpomažu, direktno ili indirektno, rad NUC-a.

Grupa za Istambulsku inicijativu za saradnju (Istanbul Cooperation Initiative Group, ICIG)

Članovi	Sve zemlje članice Saveza
Predsedavajući	Pomoćnik Generalnog sekretara za politička pitanja i bezbednosnu politiku
V.d. predsedavajućeg	Zamenik pomoćnika Generalnog sekretara za regionalna, ekonomska i bezbednosna pitanja
Uloga	Savetodavno telo za ICI pitanja
Nivoi	Sastanci se održavaju na nivou političkih savetnika s predstavnikom dotične zemlje Istambulske inicijative za saradnju
Podrška osoblja	Uprava za politička pitanja i bezbednosnu politiku

